49ՐԴ ՏԱՐԻ — ԹԻՒ 1281 — Կ. ՊՈԼԻՍ — ԵՐԿՈՒՇԱԲԹԻ — ՕԳՈՍՏՈՍ 29/11 ՍԵՊՏԵՄԲԵՐ 1905 — 11 ԳԷՏԷՊ 1323 – 29 Ա.ԳՈՍՏՈՍ 1321

Journal Arménien
MANZOUME-I-EFKIAR
Grand' Rue de la S-Porte,
CONSTANTINOPLE

ՏԷՐ ԵՒ ՏՆՕՐԷՆ
ՅՈՎՀԱՆՆԷՍ Ֆ. ԳԱՅՍԷՐԵԱՆ
ՈՐՈՒ Կ'ՈՒՂՂՈՒԻ ԱՄԷՆ ՏԵՍԱԿ ԳՐՈՒԹԻՒՆ

ԽՄԲԱԳՐՈՒԹԻՒՆ
88, Գալաթիա Մէյ Ճառատէպ, 38

Խմբագրութեան ուղղուած գրութիւններ եւ չեն տրուիր

Մանզումէի Էֆքեար

ՀԱՅԱԹԵՐԹ ԱՌԱՒՕՏԵԱՆ

ԱԶԳԱՅԻՆ, ՔԱՂԱՔԱԿԱՆ, ԳՐԱԿԱՆ, ԳԻՏԱԿԱՆ ԵՒ ՏՆՏԵՍԱԿԱՆ

منظومهٔ افكار
ارمنيه يوى وسياسى غزه‌در
صاحب امتيازى : اوهانس قريب
ادارهخانهسى باب عالى جاده‌سنده نومرو ۳۸

ԲԱԺԱՆՈՐԴԱԳՐՈՒԹԻՒՆ

	Տարեկան	Վեցամեայ
Պոլսոյ համար	80 ղր.	50 ղր.
Գաւառներու համար	108 »	60 »
Արտասահմանի համար	25 ֆր.	18 ֆր.

ՑԱՅՏԱՐԱՐՈՒԹԵԱՆ ՊԱՅՄԱՆՆԵՐ
Մէկ անգամի համար, տողը 5 ղրուշ
Մէկ անգամէ աւելի ծանուցմանց համար մանաւանդ պայմաններ

10 ՓԱՐԱ — ՊԱՏԿԵՐԱԶԱՐԴ "ՄԱՆԶՈՒՄԷ„ ԿԸ ՀՐԱՏԱՐԱԿՈՒԻ ԱՄԷՆ ՕՐ ԱՐՇԱԼՈՅՍԻՆ — 10 ՓԱՐԱ

ԿԵՆՍԱԿԱՆ ՀԱՐՑԵՐ

ԱԽՏԱՁԱՆԱԶՈՒԹԵԱՆ ԱՐԺԷՔԸ

Մանզումէի անցեալ հինգշաբթի օրուան թիւին մէջ կարդացինք խիստ հետաքրքրաշարժ եղելութիւն մը. այսինքն Բերացի երիտասարդ մը մարմնոյն ոեւէ մէկ կողմը վէրք մը կը հանէ և անմիջապէս երկու մանագէտ բժիշկներու կը դիմէ, որոնք կը յայտարարեն թէ երիտասարդը գաղղիական ախտէ վարակուած է, և նոյն իսկ բժիշկին մէկն ալ իր ախտաճանաչութեան վրայ քաջ վստահ՝ նոյն հիւանդութեան համար կը համարձակի դեղ եւս տալ։ Հիւանդ երիտասարդը երկու այս բժիշկներուն յայտարարութեան վրայ թէ ինքը գաղղիական ախտի մը զոհն է, ճարահատ և ինքզինքէն ելած, մտերիմի մը յանձնարարութիւնով ուրիշ ծանօթ և մասնագէտ բժիշկի մը կը դիմէ, և այս վերջինը կը վստահացնէ որ գաղղիական ախտ չէ՛, այլ անդոյն և բաւական վէրք մըն է, և ստուգիւ չարաթեան մը մէջ կը դարմանէ ու կ'անհետանայ վէրքը բոլորովին։

Ահա այս և ասոր նման ցաւալի միջադէպեր, որոնք ընդհանրապէս մեր բժիշկներուն մեծամասնութեան կը պատահին, առիթ կուտան որ քանի մը իսօք ընենք այն ամէն բժիշկներուն հասցէին (բացառութիւնը մի՛ չտրելով) որոնք գծուծ և չհաղիտական գաղափարներով տոգորուած առանց երբէք գիտնալու իրենց բրածը թողածը, պատճառ կ'ըլլան ընտանեկան, ընկերական և բարոյական քանդումներ յառաջ բերելու։

Վերոգրեալ եղելութենէն բնական է հետեւցնել թէ նոյն այդ երկու բժիշկները, որոնք հիւանդ երիտասարդը զննեցին, իրենց նուիրական պաշտօնը չարաչար գործածած եղան սխալ ախտաճանաչութիւնով։ Բժշկութիւնը ո՞չ ապաքէն ախտաճանաչութեան վրայ հիմնուած է, և առանց անոր բան մը չեն արժեր ինքնին եղած դարմանները և տրուած դեղերը։ Բժիշկին առաջին պարտաւորութիւնն է ամենախոր և մանրամասն զննութիւն, ամէն հաւանակութիւն և ախտանիշ աչքի առնել ունենալ, լաւատեսութիւնը և յուսահատութիւնը միւնոյն սահմանին վրայ դնել և այնպէս գործել։ Եթէ ախտաճանաչութիւնը չէլլար, ու հիւանդութիւնները թուաբանական խնդիրներու պէս որոշ ըլլային, այն ատեն բժիշկի ալ հարկ չէր մնար. գիրքերը, դեղագիրքերը կոնդին անոնց դարմանները և դեղերը որոշել։

Մնաց որ երկրորդ պարագայ մըն ալ կայ. բժշկութիւնը որչափ գիտութիւն մըն է և հետեւաբար ձեւակերպութիւններէ, դարձուածքներէ զուրկ է, սակայն բժիշկը պէտք է փափուկ ըլլայ, չրջահայեաց, դիտող և հոգեբանօրէն շարժող. չատ հիւանդներ ապաքինման չոր յոյսովը անգամ կ'ապրին. հետեւաբար բժիշկը գիտութեան մարդը ըլլալուն հետ պէտք է նկատուներու և հոգեբանական մարդն ալ ըլլայ, մանաւանդ երբ խնդիրը ծանր պարագայով մը կը ներկայանայ։ Առնենք օրինակի համար ներկայ առիթը։ Թողունք սա թէ երբ ոեւէ մէկը գաղղիական ախտի նմանող վէրք մը հանած է, անպատճառ պէ՞տք է անոր գաղղիական ախտ անունը տալ. բժշկութեան մէջ չկա՞յ միթէ հիւանդութեանց ախտանիշեր, որոնք գաղղիական ախտին յար և նման ախտանիշերն ունեցած ըլլան ու չլոթեցնեն բժիշկը։

Առնենք վարմունքի խնդիրը։ Խեղճ հիւանդ երիտասարդը, ի՞նչ գիտնաք ի՞նչ չեղաւ այն վայրկեանին երբ բուժիշկները զինք սկրտեցին գաղղիական ախտով։ Արդեօք որքա՜ն կասուեցաւ սիրտը, տրամեցաւ և յեղաշրջեց միտքը բոլոր։ Զգացումի ալբ մէկը ինչո՞ւ չէլլար այդ վայրկեանին, և ինչո՞ւ զարմանաք երբ կը լսենք թէ մէկը անձնասպան եղած է այս կերպ պատճառներով։ Զեղած դէպքեր չեն ասնք, որովհետեւ երիտասարդ մը, որ քիչ մը զարգացեալ եղած ըլլայ ու միանգամայն առողջապահական գիտութեան վրայ տեղեկութիւն ունեցած, այս պարագային անկարելի է որ չզգայ կամ չյմբռնէ ստանկի հիւանդութեան մը վնասները, վնասներ՝ որոնք պատճառ պիտի ըլլան իր երիտասարդութիւնը, ընկերական դիրքը ու համակ բարոյականը ոչնչացնելու այլ և տարիներով ծանրապէս ու անուելիօրէն տառապանքի մէջ մնալու։ Արդարեւ այս կերպ գաղափարներով առլի մէկու մը համար այխարհը կը մթագնի, և այնպիսի յուսահատութիւն, արտասութիւն կուգայ որ, հիւանդութեան սարսափէն և անդարմանելի ըլլալու կասկածէն կամ մահագոյժենէն, հիւծիմէն կը մեռնի կամ կը խանգարուի մրքն ու իմացականութիւնը բոլոր։ Այս պարագային բժիշկը բառին լայն ու մեծ առումովը բժիշկ մը ըլլալէ աւելի ոճրագործ մը եղաւ։

Աւելի լաւ չէլլա՞ր որ բժիշկները, երբ ստուգիւ չեն կրնար որոշակի ճշդիւ ախտանուն, հիւանդը յանձնարարեն ուրիշ մասնագէտ բժիշկներու, նոյն իսկ իրենք ալ հիւանդին հետ միասնաբար երթալով։ Ասիկա ստորնացում մը չէ բնա՛ւ, վեհութիւն մըն է այս, որ առհասարակ անձիւր բժիշկի նշանաբանն ըլլալ անհրաժեշտ է։ Պէտք չէ նիւթապաշտական ոգւով մը շռայլ ու փայփայել հիւանդը, առանց երբէք անոր հիւանդութեան ախտաճանաչութիւնը ուղղապէս որոշելու։

Բժշկութիւնը առանց ախտաճանաչութեան բան մըն ալ չարժեր. ախտաճանաչութիւնը բժշկութեան առանցքն է. պէտք է խոստովանիլ ուրեմն թէ կա՛յ աւելի կենսական գիտութիւն մը քան ախտաճանաչութիւնը։ Բայց եկուր տես որ մեր մէջ կան բժիշկներ, որոնք կարեւորութիւն անգամ չեն տար այդ անհրաժեշտ գիտութեան, հիւանդ մը զննած միջոցին ուշադրութիւն իսկ չեն ըներ հիւանդին ըսածներուն, և առանց ճանչնալու ի՛նչ կերպ հիւանդութիւն ըլլալը, քաջաբար կուտան դեղեր, դեղեր՝ որոնք հիւանդը առողջացնելէ աւելի կրկնապատիկ հիւանդ մը կ'ընեն։

Ասոնք խօսքեր չեն որ կ'ըլլան, իրողութիւններն են ասոնք ամբողջը. բժիշկին պզտիկ անուշադրութիւնը ո՛րքան բաներու պատճառ կ'ըլլայ։ Բժշկութիւնը չատ բարձր արհեստ մըն է, ուրեմ կախում ունի մարդկային կեանքը։ Այս տեսակ բժիշկները ընդհանրապէս անոնք են որոնք ինքնագարգացում ըսուած բանը ունեցած չեն, այլ վարժարանին մէջ ինչ որ սովրեցան ասնով գոհացած և նոյն իսկ կենամ ըսել թէ այն առեւնուան սորվածնին ալ մոռցած են, քանի որ այսպիսիներուն նպատակը եղած է յաւէտ բժշկութիւնը չահագործման աղբիւր մը ընել, ասոնք այլ ոչ կարելի՞ բան է որ ախխատին, աքնին, նորանոր բաներ սովրին։ Ասանկներուն համար ի՞նչ կարեւորութիւն ունին բժշկական նոր հետազօտութիւնները, որովհետեւ այլեւս ճամբան գտած են ստակ շահելու, չինած են իրենց համար անուն մը, համբաւ մը, որ ճշմարիտ արժանիքի և կարողութեան արդիւնք մը չէ, այլ ուղղակի վարպետորէն չինուած է։

Խեղճ հիւանդը ի՞նչ ընէ, կեանքի համակ անուշութիւններն իրեն համար աւելի նախապատիւ. համարուած իր ունեցածն ու չունեցածը ծախելով կը դիմէ այսպիսի բժիշկներուն, խորհելով թէ փութով պիտի աղեկցեն իր հիւանդութիւնը։ Տարի մը կը շարունակէ երթալ այդ բժիշկին և օգուտ չը տեսնար և վերջապէս ֆիզիքապէս ու նիւթապէս մանկանալէ յետոյ կը դիմէ ուրիշ բժիշկի մը որ երբեմն այնքան անուն մըն ալ չինած չէ, ժամանակէն կը տեսնէ օգուտը։

Բժշկագիտութեան վայելչ բաներ են ասոնք. երբ ախտաճանաչութիւնը չիրնար որոշել կամ չուզեր որոշել ինչո՞ւ համար կը խաղցնէ հիւանդը։ ո՞վ ըսաւ թէ բժշկութիւնը չուկայի առեւտուր մըն է։

Բժշկական արհեստը քան ուրիշ արհեստներ չատ դժուար է և վտեմ, ասպարէզը մեծ և լայն է, փափուկ և նրբին արհեստ մըն է ան։ Իւրաքանչիւր գիտութիւն բժշկութեան մէջ առաւել կամ նուազ տարբերութեամբ պաշտօն մը ունի, հետեւապէս ասկէց եզրակացնել դիւրին է թէ այն ո՞րքան դժուարին գիտութիւն մըն է։ Դժուար է այս այն բժիշկին համար միայն որ միշտ կ'աշխատի, կը ջանայ սորվիլ և նորագոյն զարգացումներ կ'ունենայ իր արհեստին մէջ. դժուար է միայն անոնց համար որոնք խղճամիտ և իրենց պաշտօնին գիտակ են։ Որովհետեւ այս պարագային բժիշկը օրքան սովրի, նոյնքան ալ սովրելիք բաներ կը ծնին, և կուգայ ժամանակ մը ուր բժիշկը խոշոր պաշար մը մթերած կ'ըլլայ իր մէջը. այն առեն միայն համարձակ ու ճակատաբաց կրնայ մաքառիլ հիւանդութեանց դէմ։ Ահա հոս է որ բժիշկը իր ըրածին գիտակցութիւնը կ'ունենայ։

Այսօր սակայն կան անանկ նիւթապաշտ բժիշկներ ալ, որոնք հիւանդի մը ախտաճանաչութիւնը հասկնալով իսկ, չահագիտական գաղափարներով առլցուն դարմանումի ժամանակները կը ձգձգեն. մինչ զգացումի իր «ես»ին գիտակ ու խելալի ծառայող բժիշկ մը չպիտի համարձակէր այդպիսի դիրք մը բռնել հիւանդին հանդէպ։ Ցաւէ՜ տ ծափահարելի են այն բժիշկները, որոնք հիւանդին ախտաճանաչութիւնը կատարելապէս ստուգելէ յետոյ վերջնական դարմանին կը դիմեն։

* * *

Այսօր եթէ երբէք պզտիկ չրջահայեցութեամբ մը հետապնդելու ելլենք բժիշկները, պիտի տեսնենք իսկոյն թէ անոնցմէ չատ քիչերն են որ կ'զբաղին ճշմարիտ ախտաճանաչութիւն մը ընել հիւանդներու վրայ։ Այսպէս, որո՛ւ մըտքէ կ'անցնի մեզերու տարրալուծումը, կամ ո՞ր բժիշկը յանձն կ'առնէ խղճմտորէն այդ աշխատութիւնը, որ այնքան կարեւորութիւն ունի արդի բուժշկութեան ախտաճանաչութեան գործին մէջ. վասնզի կան վնասակար հիւանդութիւններ, որոնց ախտաճանաչութիւնները կը կատարուին մէզի տարրալուծման գործողութիւնովը, և [illegible] Չեմ ըսեր թէ մեր բժիշկները մէզի տարրալուծման օգուտը չեն գիտեր, ընդհակառակը, բայց խիստ նուազ պարագաներու մէջ է որ կը դիմեն անոր, այն ալ չատ անգամ սխալ կերպով, երբ անձամբ կը կատարեն։ Զը մոռնանք նաև յիշելու մարդկային կենսական և ուրիշ աւելորդ արտադրութեանց քիմիական և մանրադիտական զննութիւնները, որոնք կը դիւրացնեն ախտաճանաչութեան գործը։ Այս բաները բժիշկ մը անպատճա՛ռ գիտնալու է, քանի որ անոնք առնչութիւն ունին ուղղակի իր արհեստին հետ։

Պէտքիցդ ցնորաւոր բժիշկ մը սասիկ տենդ ունեցող կին մը գարմանելու անկարող կը դանուի. վերջապէս բժիշկը գիշեր ցերեկ կը նեղուի հիւանդին չառողջանալուն վրայ, և օրին մէկը արթնամտութիւն կ'ունենայ հիւանդ կնոջ մէզը քիմիական և մանրադիտական քննութեան մը բովէն անցընելու։ Մէզին մէջ իսկոյն զարմանօք կը տեսնէ մակաբոյծ որդի մը հաւկիթները, և մինչեւ այն ատեն իբրեւ ճեֆ-տասարդը ուղեկիցներէն խնդրեց որ իրենց մտադրութիւնը վաչխառուէն ծածկելու համար ամէն զգուշութիւն ի գործ դնեն։ Այն օրը երբ իրիկուն եղաւ, երեքն ալ Բալիֆոռնեան Թայմզ թերթին խմբագրատունը ուղղուեցան, հասկնալու համար թէ իրենց տուած ծանուցումը ի՞նչ հետեւանք ունեցած էր։ Թերթին վարչական պաշտօնեան հինգ հարիւրէ աւելի նամակներ ներկայեց, որոնց ամէնքն ալ հարիւրական փարա կը պարունակէին իրենց մէջ։ Հետեւաբար տասը անգլ. ոսկիի չափ գումար մը հաւաքուած էր, որուն մէջէն քսանվեց տոլարը իրբեւ հեռագրագին Սըր Մօուլբէթօնի յանձնեց Լավառէտ և մնացածն ալ գրպանը դրաւ։ Ժամ մը ետքը, Սըր Մօուլբէթօն արդէն իսկ հեռագիրը ղարկած էր Լոնտոն, և հիւրանոց վերադարձած։ Ինքնաբերաբար այդքան տառապանքներու ենթարկուող անգլիացին՝ աղջիկն ու Լավառէտը հիւրանոցին սրահը զբաղեցուցեալ սիրալիր կերպով սեղմեց երիտասարդին ձեռքերը, ու վստահ չեղաւով մը,

—Հիմա՛ կատարելապէս ապահով եմ որ ըսաւ, ձեր մօրեղբօրդուքոյն հանգուցեալ Բիշաբ չորս միլիոնը պիտի կրնաք ժառանգել։

—Բայց մեր ուղեւորութեան վերջակէտին չհասանք դեռ, պատասխանեց երիտասարդը։

—Ուղեւորութիւնը ի՞նչ արժէք ունի, գոչեց Սըր Մօուլբէթօն, դուք այն դասակարգի անձերէն էք, որոնք քառասուն փարայով աշխարհի չրջանը կատարելէ ետք, մեծ հարստութիւն ալ կը դիզեն այս առթիւ։

—Բարիզի պուլվառներուն վրայ տասը հազարէ աւելի մարդիկ կան որոնք ինծի պէս երեւակայութիւնով միայն կ'ապրին։ Այս դասակարգի անձինք, եթէ անգամ մը որոշեն հարստութիւն դիզել, հաւատացէք որ քիչ առենէն միլիառատէր կրնան ըլլալ։

ԺԷ.

ՀՕՐԱՔՈՅՐ ՄԱՐԿՈՒԹԻՒ ԺԱՌԱՆԴՈՒՐԴՆԵՐԸ

Վիքթորիա Սթրիթը նեղ փողոց մըն է որ դէպի նաւամատոյց կ'առաջնորդէ։ Օքսթայլ ճաշարանը որ մեւնոյն ժամանակ արշառաջիլի ապուր անունն ալ կը կրէր այս փողոցին մէջ կը գտնուի, ուր կը ճաշէր Զինացիին Լավառէտի յանձնարարած մթերանոցի պաշտօնեան Իբլանտացի Վէնսընդ։

Երեքշաբթի կէս օրին, Լավառէտ անգլիական ձեւով կարուած հագուստը լաւ մը խոզանակելէ վերջ հագաւ, սեւ մօրուքը աղէկ մը սանտրեց և ինքն իրեն աղէկ մը ճէնթլմէնի երեւոյթ տալով, մեկնեցաւ հիւրանոցէն, և ուղղուեցաւ դէպի Օքսթայլ ճաշարանը։ Դուռնէն խորաղնին ակնարկ մը ուղղեց դէպի ներս. սեղաններուն առջեւ կարգաւ չարուած էին նաւատներ, գործաւորներ, բեռնակիրներ և դեռ այս կարգի չատ մը յաճախորդներ։ Լավառէտ անոնց ամէնուն վրայ աչք պտտցնելէ ետք, ճաշարանապետուհիին ուղղուելով,

—Ներեցէք, Տիկին, ըսաւ, ձեզի բան մը պիտի հարցնեմ։ Մըսթըր Վէնսընդ անունով մէկը ունի՞ք ձեր յաճախորդներուն մէջ։

Ճաշարանապետ կինը անմիջապէս ակնարկ մը նետեց յաճախորդներուն վրայ, որոնց մէջէն սեղանի մը առջեւ միս մինակ նստող մէկը մատնանշելով,

—Հոս է պարոն, ըսաւ, անաւարիկ կը ճաշէ։

—Մինակ նստո՞ղը, հարցուց Լավառէտ։

—Այո, պարոն, Մըսթըր Վէնսընդ սովորաբար մինակ կը ճաշէ։

(Շարունակելի)

ՍՈՒՐԲ ԳՐՈՑ ՏԱՐԱՍԱԽԱՂՆԵՐԸ

Ամերիկեան հրատարակչական ընկերութիւնը մեծ մասնաձիւղ մը ունի Պոլսոյ մէջ, ուր կը հրատարակուին ամէն տարի ստուար թուով Սուրբ Գրոց այլ և այլ մասերը զանազան լեզուներով. յիշեալ բարեսէր ընկերութիւնը անցեալ տարի առատօրէն դրամ կուտայ, որպէս զի գիրքերը ձեռնհասներու մէջոցաւ տպագրուին ու բաշխուին անսխալ, անպակաս, մաքուր, առկուն և վերջապէս ամէն կերպով կատարելագործեալ։

1903ին տպուած փոքրագիր Աստուածաշունչ մը գնեցի կարդալու համար, երբ կը կարդայի, հոս, հոն աչքս կը զարնուի առանձնապէս, անանց իմ ուշադրութիւնս գրաւեցին և սկսայ ալ աւելի խնամով նայիլ, միայն Հընդամատեանը կարդացի և ահա վրիպումներու ահագին տարափ մըն է որ երեւան եկաւ 150էն աւելի, զորս մէկիկ մէկիկ նշանակեցի առանձին թուղթի մը վրայ։

Այս օրերս, ձեռքս անցաւ մամլոյ տակ եղող և կրկին անգամ տպուող Աւետարանի 77, 78, 79 և 80րդ ֆորմաները, որոնք յառաջադոյն «կալվանիզմ» ալ եղած և անշուշտ մեծ խնամքով և ուշադրութեամբ սրբագրուած ը լալով՝ չէի յուսար որ անոնց մէջ ալ սխալներ վրիպած ըլլան, այդ ֆորմաներն ևս աչքէ անցուցի, ո՜հ, զարմանքս ո՞րչափ մեծ եղաւ երբ տեսայ թէ հոն ալ աչքիս առջև կը պարզուէր տառասխալներու և վրիպումներու առատ դէզ մը. միայն յիշեալ չորս ֆորմաներուն մէջ առ նուազն 60 հատ վրիպումներ նշանակեցի։ Այդ վրիպումները կը բաժնուէին 7 տեսակի. (1) «Տառասխալներ»։ (2) «Պակաս գիրեր»։ (3) «Տողադարձի սխալներ»։ (4) «Սխալ և մոռցուած թուանշաններ»։ (5) «Գլխիվայր դարձած գիրեր»։ (6) «Աւրուած գիրեր և թուանշաններ»։ (7) Մանաւանդ «քերականական սխալներ ու ոճական անճոռնի սացուածներ»։

Եթէ «Մանզումէ»ի սուղ էջերը նեղէին, կրնայի խոշոր վրիպակ մը զետեղել հոս, վրիպումները ցուցադրելու համար. սակայն կը բաւականանամ Տիար Խմբագրապետին ցոյց տալով զանոնք, եւ ի պահանջել հարկին պատրաստ եմ ցոյց տալու Հրատարակչական ընկերութեան կ. Պոլսոյ ներկայացուցիչը Վեր. Մր. Պօէնին. որովհետեւ ասոնք պատիւ չեն բերեր ո՛չ Մ. Գիրքին նուիրականութեանը, ո՛չ Հրատարակչական Ընկերութեան, ո՛չ պատկանած լեզուին և ո՛չ սրբագրող պաշտօնէից։ Եթէ չորս ֆորմայի մէջ (ան ալ կալվանիզմ եղած) այսքան սխալներ տպրդին, ամբողջ Աւետարանին մէջ հարիւրաւոր և Աստուածաշունչն ալ մէկտեղ (կալվանիզմ եղած) համայն Մ. Գրոց 66 մասերուն մէջ հազարաւոր վրիպումներ տպրդած պէտք է ըլլան։ Ի՞նչ բանի վերագրենք այսքան անուշադրութիւնը, չեմ կարծեր թէ ասոնք գիշերուան ժամի կամ լուսնոյ լուսով եղած աշխատութիւններ ըլլան. գարձեալ չեմ կարծեր թէ ամառուան տօխակէզ օրերուն ազդեցութեան տակ մրափելով՝ արտադրուած գործեր ըլլան։

Մէկ քանի ամիս առաջ Մր. Պօէն իր մէկ պաշտօնակցին ներկայութեանը ինծի ըսաւ որ «Անգ. լեզուով տպուած Մ. Գիրքին մէջ ով որ տառասխալ մը գտնէ, իւրաքանչիւրին համար անգլ. ոսկի մը նուէր կը տրուի»։ Եթէ այս բարերար դրութիւնը հոս ալ գոյութիւն ունենայ, ես կրնամ հաստատել թէ Հրատարակչական Ընկերութիւնը սանձ կացնողները Մր. Պօէնի այժմեան պաշտօնեաները պիտի ըլլային դժբախտաբար։

ԿՂԵՄԷՍ Մ. ՏԱՏՐԵԱՆ

ՄԱՆԶՈՒՄԷ

Յաջորդագրերը խմբագրատունս ներկայացուց ստուար սխալացուցակ մը որ զարմանք պատճառեց մեզ, մինչ այդչափ լիաթոչակ պաշտօնեաներով ու անհերևակայելի սուղ գինով տպուած սրբազան մատեանները, այսչափ անխնամ ու վրայ ձգող կերպով պէտք էր որ տպուէին։ Լարիւրինթոս մը տառասխալներու՝ որոնք ամէն մեղքս վրայ կալվանօ ալ եղած են և ցկատարած աշխարհի անսրբագրելի պիտի մընան։ Հապա այնարհարար լեզո՞ւն, Աստուած իմ, ո՛ և է առթիւ աշխարհարը այսչափ տգեղցած չէր ո՞րչափ Մ. Գրոց այս թարգմանութեան մէջ։ Աստուածաշունչի գրաբարը որչափ անմբրցելի, ո՞րչափ վսեմ, ո՞րչափ բարձր,

«ՄԱՆԶՈՒՄԷ»Ի ԹԵՐԹՕՆԸ 60

ԶՈՒԱՐՃԱԼԻ ՈՒՂԵՒՈՐՈՒԹԻՒՆ

ԱՇԽԱՐՀԻ ՇՐՋԱՆԸ

ՔԱՌԱՍՈՒՆ ՓԱՐԱՅՈՎ

ԱՌԱՋԻՆ ՄԱՍ

ԺԶ.

ՁԻՆԱՑԻՆԵՐՈՒ ԹԱՂԸ

Լավառէտ Բենեղորի անունը լսելուն պէս սկսաւ զայրանալ ու վաչխառուին դառնալով,

—Պարոն Պօէսոի, ըսաւ, ինչպէս գիտէք, բուն Բենեղորն ալ երկար ժամանակ սպասեց Ոդիսեւսի, հետեւաբար ձեր աղջկան ալ յանձնարարեցէք որ ուժ տայ իր համբերութեանը։

Երիտասարդը այս խօսքերը արտասանած պահուն կատաղութենէն սկսաւ ոտքը գետինը զարնել։ Պօէսոի օտար քաղաքի մը մէջ ձեռ ուտելէ վախնալով,

—Դուք զայրացկոտ էք, ըսաւ, ես ալ յամառ, տեսնենք մեզմէ ո՞ր պիտի յաղթէ։

Եւ առանց պատասխանի սպասելու խոյս տուաւ։

Վաչխառուին մեկնելէն ետք իր ուղեկիցներուն մանրամասնաբար պատմեց Զինացիին հետ կնքած պայմանագրութիւնը, և թէ ինչպէս Զինացիին դիակը պիտի հանէր 49 թիւ դագաղէն և անոր տեղը ինքզինքով մինչեւ Զինատան ձրիաբար պիտի ճամբորդէր։

Սըր Մօուլբէթօն այս տարօրինակ պայմանագրութիւնը ուշադիր մարիկ ընելէ ետք,

—Ուրեմն ըսաւ ես ու աղջիկս Օռէթ պէտք է որ այդ չոգենաւով ճամբայ ելլենք, որուն մէջ պիտի ստիպուինք մեռելներուն հետ ապրիլ։

Միս Օռէթ հօրը այս խօսքին վրայ, դեմ դեղին կտրեցաւ, յետոյ անմիջապէս վերստանալով արթնամտութիւնը,

—Իրաւունք չունինք, ըսաւ, պարոն Լավառէտի ուղեւորութիւնը արգիլելու, պէտք է ադատ ձգենք զայն որ ուզած եղանակովը գործէ,

—Բայց օրիորդ, յարեց Լավառէտ,

—Ներեցէք պարոն կրկնեց աղջիկը, դուք չատ աւելի կաբեւորութիւն կուտաք իմ վախնալուս, և սակայն ես ալ կարծածին չափ երկչոտ չեմ, երբեք պիտի չաղդուիմ մեռել փոխադրող չոգենաւով ճամբորդելէ։

Լավառէտ հասկցաւ թէ ի՞նչ ըսել կ'ուզէր Միս Օռէթ, որուն երբ չնորհակալութիւն մատուցանել կը պատրաստուէր, այս վերջինը չարունակելով,

—Դուք մէկ քանի անգամ ձեր կեանքը վտանգեցիք ինձ համար. ըսաւ։ Ես ալ ձեր սիրոյն համար եթէ մէկ քանի օր մեռելներու հետ ճամբորդեմ, մեծ զոհողութիւն մը ըրած չեմ ըլլար։

Միս Օռէթ այնչափ յստակօրէն պարզեց իր մտադրութիւնները որ հայրը Սըր Մօուլբէթօն, կատարելապէս վրնտահ եղաւ թէ աղջիկը ոեւէ դժուարութիւն պիտի չյարուցանէր իրեն առջեւ դիակաբարձ չոգենաւով ճամբորդելուն առթիւ։ Հետեւաբար որոշեցին երկու օթեակ վարձել, Զինատան երթալիք դիակակիր չոգենաւին մէջ, երբ Լոնտրայէն սպասուած դրամը գայ։ Այս կարգադրութիւնը գոհունակութիւն պատճառեց Միս Օռէթի ու Լավառէտի միանգամայն, որոնք վրնտահ ըլլալով որ այս ուղեւորութիւնն ալ մէկտեղ պիտի կատարեն, չէին կըրնար իրենց հրճուանքը ծածկել։ Երիտասարդը ուղեկիցներէն խնդրեց որ իրենց մտադրութիւնը վաչխառուէն ծածկելու համար ամէն զգուշութիւն ի գործ դնեն։ Այն օրը երբ իրիկուն եղաւ, երեքն ալ Բալիֆոռնեան Թայմզ թերթին խմբագրատունը ուղղուեցան, հասկնալու համար թէ իրենց տուած ծանուցումը ի՞նչ հետեւանք ունեցած էր։ Թերթին վարչական պաշտօնեան հինգ հարիւրէ աւելի նամակներ ներկայեց, որոնց ամէնքն ալ հարիւրական փարա կը պարունակէին իրենց մէջ։ Հետեւաբար տասը անգլ. ոսկիի չափ գումար մը հաւաքուած էր, որուն մէջէն քսանվեց տոլարը իրբեւ հեռագրագին Սըր Մօուլբէթօնի յանձնեց Լավառէտ և մնացածն ալ գրպանը դրաւ։ Ժամ մը ետքը, Սըր Մօուլբէթօն արդէն իսկ հեռագիրը ղարկած էր Լոնտոն, և հիւրանոց վերադարձած։ Ինքնաբերաբար այդքան տառապանքներու ենթարկուող անգլիացին՝ աղջիկն ու Լավառէտը հիւրանոցին սրահը զբաղեցուցեալ սիրալիր կերպով սեղմեց երիտասարդին ձեռքերը, ու վստահ չեղաւով մը,

—Հիմա՛ կատարելապէս ապահով եմ որ ըսաւ, ձեր մօրեղբօրդուքոյն հանգուցեալ Բիշաբ չորս միլիոնը պիտի կրնաք ժառանգել։

—Բայց մեր ուղեւորութեան վերջակէտին չհասանք դեռ, պատասխանեց երիտասարդը։

—Ուղեւորութիւնը ի՞նչ արժէք ունի, գոչեց Սըր Մօուլբէթօն, դուք այն դասակարգի անձերէն էք, որոնք քառասուն փարայով աշխարհի չրջանը կատարելէ ետք, մեծ հարստութիւն ալ կը դիզեն այս առթիւ։

—Բարիզի պուլվառներուն վրայ տասը հազարէ աւելի մարդիկ կան որոնք ինծի պէս երեւակայութիւնով միայն կ'ապրին։ Այս դասակարգի անձինք, եթէ անգամ մը որոշեն հարստութիւն դիզել, հաւատացէք որ քիչ առենէն միլիառատէր կրնան ըլլալ։

ԺԷ.

ՀՕՐԱՔՈՅՐ ՄԱՐԿՈՒԹԻՒ ԺԱՌԱՆԴՈՒՐԴՆԵՐԸ

Վիքթորիա Սթրիթը նեղ փողոց մըն է որ դէպի նաւամատոյց կ'առաջնորդէ։ Օքսթայլ ճաշարանը որ մեւնոյն ժամանակ արշառաջիլի ապուր անունն ալ կը կրէր այս փողոցին մէջ կը գտնուի, ուր կը ճաշէր Զինացիին Լավառէտի յանձնարարած մթերանոցի պաշտօնեան Իբլանտացի Վէնսընդ։

Երեքշաբթի կէս օրին, Լավա-

Պայպլ Հաուզի ատուռածաչունչի աշխարհարան ալ նոյնչափ անխնամ, նոյնչափ կոչտ ու նոյնչափ աղքատ, նոյնչափ ինտոռները, եռեւնուները, իրեները, հրսուները, խաչտուները, կնիկները, խսերը, ինչուտրները, այսորուան օրունները և դեռ այս կարգի պառաւական բացատրութիւններ՝ ամէն էջի մէջ կը վխտան։ Քիչ շատ հայերէն լեզուն կարդալ գիտցող մէկը չի կրնար առանց սրտնեղելու կարդալ Ս. Գրոց այս աղքատ աշխարհաբարը, ուր կարծես յատկապէս հայերէն լեզուն տգեղցնելու ճիգ մը կայ։

Ատուռածաչունչի հրատարակչական ընկերութեան կեդրոնը անչուշտ չգիտեր այս անտեղութիւնները, Ս. Գրքին հրատարակութեան նախանձախնդիր քրիստոնեաները պէտք է այս դեղծուները իմացնեն կեդրոնին որպէսզի քրիստոնէութեան ամէնէն նուիրական մատեանին տպագրութիւնը իր բաղձացուած վիճակին ու անսխալութեանը հասնի։ Մէկ քանի բառգիրներու ձրի ամաթաչակ վաճառելու համար պէտք չէ որ այսչափ սուրբ գործ մը պնդելով ողողուի։ Հոգ չէ անենք որ անպատճառ դրամ-պիտի առնեն, թող ատանան իրենց մատակարարները Պայպլ Հաուզէն և եթէ հայերէն չեն գիտեր և գիտ չեն ուզեր արգարութեան համար ժամանակառաքելաւ, թող ձեռնհասներու զրկեն փոքձերը, Ս. Գրքի պէտքոյն համար այդչափ անոյշ աշխատութիւն մը յանձն առանոյ նոներ չենք կրնար որ պակսին մեր մէջ։

ԱՐՏԱՔԻՆ

ԲՈՐԹՍՄՈՒԹԻ ԴԱՇՆԱԳԻՐԸ

«Սթանտարդ»ի խմբագրականէն

Երբ ակնարկ մը կը նետենք Բորթսմութի դաշնագրին ամէն յօդուածներուն վրայ, աչքի կը զարնէ որ վերջնակատութեան տարբը կը պակսի անոր մէջ։ Ստոյգ է սակայն որ Բորէայի նը-կատմամբ Ռուսիոյ իր պահանջումներէն հրաժարումը ըստ բաւականին գոհացուցիչ բան մըն է։ Զարը վերջնակատպէս կ'ընդունի չի հակառակիլ այն միջոցներուն դէմ Ճարոն ի գործ պիտի դնէ այդ տմենակարեւոր երկրին վարչական, զինուորական և եկեղեցական գործերուն մէջ։ Դարձեալ, Ռուսիա կը հրաժարի Բորթ Արթուրի և Ծալներէն, «յարակից ցամաքներով և ջուրերով մէկտեղ»։ Բայց դիտելի է թէ այս իրաւունքները տակաւին «վարձուորելու» վերաձուութենէն զերծ չեն, այնպէս որ Ճարոնի դիրքը Զինուհանդէպ նման պիտի ըլլայ Գերմանիոյ դիրքին Գիաո-Զէուի մէջ և Անգլիոյ դիրքին Վէյհայվէյի մէջ։ Թերեւս ասիկայ աւելի տեսական քան գործնական սահմանում մըն է այդ թերակղզիին մէջ Միքատոյին իշխանութեան։

Սաղալինի հարաւային մասին Ճարոնի թողուելուն նկատմամբ եղած պայմանին ալ այնքան մեծ կարեւորութիւն պէտք չէ ընծայել։ Այդ կղզիին մէջ ռուսական և ճարոնական սահմանները պիտի որոշուին մասնաւոր յանձնաժողովի մը կողմէ, բայց սահմանագիծ այս պաշտօնական գործողութիւնն ալ, թէեւ ռուսական գոռոզութեան դէմ հարուած մը կրնայ համարուիլ, բնաւ գործնական հետեւանք մը չպիտի ունենայ։ Սակայն ցորչափ Ճարոն ծովային գերակշռութիւնը պահէ, քանի մը օրուան մէջ կարող պիտի ըլլայ ամբողջութեամբ նուաճել այդ կղզին, որովհետեւ պիտի կրնայ ուղարկել չափ զօրք թափել հոն, մինչդեռ անոր հիւսիսային կիսուն բնակիչները կարող պիտի չըլլան ոչ զօրք և ոչ ռազմանիւթ ցամաք հանելու։ Սաղալինի մէջ Զարին պահապան զօրքերը պարզապէս առարկայական հանգամանք մը պիտի ունենան, և կղզին գործնականապէս Միքատոյին իշխանութեան տակ պիտի մնայ։

Մանչուրիոյ վերաբերող յօդուածին գալով, կը խորհինք թէ այս մասին եղած կարգադրութիւնները չպիտի գոհացնեն Թոքիոյի Ջերմ հայրենասէրները։ Մանչուրիան պարպելու համար սորոշուած ժամանակամիջոցը այս օրուընէ (Սեպտ. 6) սկսեալ տասնրուք ամիս որոշուած է, և երբ այդ ժամանակամիջոցը լրանայ, երկու կողմին համար ներելի պիտի ըլլայ պահապան զօրք թողուլ իւրաքանչիւր քիլոմէթրի համար 15 զինուորը չանցնելու պայմանաւ։ Ասիկայ կը նշանակէ թէ իւրաքանչիւր կողմը պզտիկ բանակ մը պիտի պահէ, բանակ մը՝ որ բաւական պիտի ըլլայ զինուորական նախանձախնդրութիւնը վառ պահելու, և մինչեւ իսկ պատերազմի վտանգ մը յառաջ բերելու՝ եթէ երկու կառավարութիւնները ամէն ժամանակ վէճ ունենան իրարու հետ։ Մանչուրիական երկաթուղին Բուանկէնկեյի մէջ ընկերութեամբ պիտի շահագործուի, և իւրաքանչիւրին բաժինը պիտի գործածուի «մի միայն վաճառականական և ճարտարարուեստական նը-պատակներու համար։» Շատ լաւ։ Բայց ենթադրենք թէ երկու կողմէն մէկը այս ուխտը դրժէ։ Այն ատեն զէնքի դիմելէ զատ ուրիշ միջոցով դարմանել կարելի չպիտի ըլլայ։ Ասիկայ անա այս պատճառներէն մին է թէ ինչո՞ւ համար ըսինք որ դաշնագիրը տեւական խաղաղութիւն մը չերաշխաւորեր։ Բայէ ի բաց խօսելով, չենք կարծեր որ Բորթսմութի դաշնագիրը, եթէ տառանին մնալու ըլլայ, գոհունակութեամբ ընդունուի Միքատոյին ներկայացուցիչներուն կողմէ։ Մինչեւ իսկ չենք կարծեր որ Միքատոյին ամենէն աւելի չափաւոր հպատակներն ալ գոհանան։ Սակայն բարեբախտաբար այդ դաշնագիրը կրճնած է ուրիշ աւելի կարեւոր դաշնագրի մը՝ անգլիճարոնական զինակցութեան դաշնագրին։

Այս իրողութիւնը թէ Միքատոն Անգլիական նաւատորմին պաշտպանութեան պիտի կրնայ դիմել իր զրահաւորներուն մեղադանի ջուրերուն մէջ պահակի պաշտօնը կատարելու մասին, բացառիկ երաշխաւորութիւն մըն է թէ Ճարոնցիք պիտի կրնան ըստ արժանւոյն պաշտպանել Քորէան և Մանչուրիան, ինչպէս նաեւ Բորթ Արթուրը և Սաղալինը։ Անգլիական այս աջակցութեան գլխը զոր խոստացած են վճարել Ճարոնցիք, ուրիշ բան չէ բայց միայն փոխադարձ գոհոզութեան մը խոստումը՝ հաւանականութեան մը դէմ։ Անհաւանական չէ որ ներկայ պարագաներուն մէջ Ռուսիա դէպի Հընդկաստան մեծ արշաւանքի մը ձեռնարկէ, և մինչեւ իսկ այդ պարագային մէջ, չենք կարծեր որ պէտք ունենանք Միքատոյէն խնդրելու որ իր քաջարի բանակին մէկ մասը մեզի փոխոյ։ Հետեւաբար, պէտք է ընդունինք թէ Ճարոնցիք մեզի հետ այնպիսի աղուոր սակարկութիւն ըրած են որ, ոչ թէ մրայն ինչ որ կուտան Մեծն Բրիտանիոյ անոր փոխարէնը վառառ պիտի ստանան անկէ, այլ իրենց Ռուսիոյ հետ կնքած դաշնագիրը իրենց ցամաքային և ծովային չահերուն պաշտպանութեան համար զօրաւոր ազդակի մը վերածած ըլլալու առաւելութիւնը պիտի ունենան։ Այս կարգադրութեան արժէքը գնահատուած կը տեսնենք այն կերպին մէջ որով Բեթերսպուրկի հանրային կարծեաց թարգմանները եղող լուրը թերթեր խորհրդածութիւն կը յայտնեն անոր նկատմամբ։ Այս թերթերը կատարեալ պաղարիւնութեամբ [illegible] զինակցութիւնը Ռուսիոյ դէմ ուղղուած չէ։ Անոր նպատակը միմիայն պաշտպանողական և ոչարձակողական է։ Հետեւաբար անկիճարոնական դաշնագիրը, Բորթսմութի դաշնագրէն զատ, այդ դաշնակցութեան յաւելուածական մասը կը կազմէ։

«Տէյլի Թէլէկրաֆ»ի խմբագրականէն

Մեր մասնաւոր թղթակիցը Ֆրանսերէն պաշտօնական բնագիրը ստացած է մեզ Բորթսմութի դաշնագրին որ անտարակոյս աշխարհի քաղաքականութեան մէջ նոր դարագլուխ մը կազմող դաշնագրութեանց շարքին մէջ բարձր տեղ մը պիտի գրաւէ։ Ապահովապէս ամէնէն կարեւոր պաշտօնագիրն է այս որ երբեք ստորագրուած ըլլայ Եւրոպական և ասիական տէրութեան մը կողմէ։ Այս դաշնագրին բնագիրը համառօտ յառաջաբանէ մը և տասնըվեց յօդուածներէ կը բաղկանայ, որուն խմբագրը յայտնի է արդէն, յայտնի է ամէն անոնց որոնք օրը օրին հետեւած են հաշտութեան ժողովին խորհրդակցութեանց։ Սակայն յօդուածներէն մէկ քանին նոր են, և վերջին չորթուսն մէջ պատերազմներու աշխատութիւնները կը ներկայացնեն։ Յօդուածներէն շատերը կը վերաբերին միայն Ռուսիոյ և Ճարոնի կամ Ռուսիոյ և Ճարոնի Զինու հետ յարաբերութեան։ Ասոնք կը տրամադրեն որ բոլոր օտար ազդերը չենական հիւսիսային մեծ նահանգին (Մանչուրիոյ) մէջ գործունէութեան ընդարձակ և բաց դաշտ մը պիտի ունենան, հետեւաբար բաց դրան քաղաքականութիւնը անգամ մըն ալ հանդիսաւոր կերպով երաշխաւորուած է, և ամէն ճարտարագործ ժողովուրդներ ուրախ պիտի ըլլան որ Ռուսիա և Ճարոն զայն նուիրագործած են իրենց ազատ կամքով և յօժարութեամբ։

ԱՆԳԼԵՒՃԱՐՈՆ ԶԻՆԱԿՑՈՒԹԻՒՆԸ ԻՐ ԱԶԴԱԿ ԽԱՂԱՂՈՒԹԵԱՆ

«Տէյլի Թէլէկրաֆ»ի Բարիզի թղթակցէն

Ի վիճակի եմ հաստատելու ինչ որ ասէի առաջ գրած էի Ֆրանսայի բարեկամական ընթացքին նկատմամբ հանդէպ անգլեւճարոնական զինակցութեան։ Ամէն ոք կը խոստովանի հիմա թէ այս զինակցութիւնը մեծ առաւելութիւններ պիտի ընծայէ Ֆրանսայի, որուն քաղաքականութիւնը կեդրոնական Ասիոյ մէջ կատարելապէս համաձայն է Անգլիոյ քաղաքականութեան։ Սա ալ պէտք է աւելցնել որ ամէն ոք հետեւեցաւ համոզում կը գոյացնէ թէ Անգլիա եթէ այս զինակցութիւնը չի նորոգէր, Ռուսիա անոր տեղը պիտի բռնէր։ Դիւանագիտական շրջանակներուն մէջ կարծիք մը կայ թէ այս մասին Ռուսիոյ կողմէ Միքատոյին կառավարութեան գաղտնի առաջարկներ եղած են։ Այս զինակցութիւնը, որչափ ստուգած եմ, ոեւէ մասնաւոր տէրութեան մը դէմ ուղղուած չէ, այլ պարզապէս անոնց դէմ որոնք աշխարհի խաղաղութիւնը վրդովելու ոեւէ ձեռնարկ մը ընեն։ Աւելի ճիշդը խօսելով, այս զինակցութիւնը աշխարհի խաղաղութեան դէմ ապահովագրութիւն մըն է պարզապէս։ Իրապէս շրջանակներու մէջ զինակցութեան այս աչքով նայուելը սա իրողութեամբ կը հաստատի թէ երբեք չէ նուազած եռանդը այն դիւանագէտներուն որոնք Անգլիոյ և Ռուսիոյ միջեւ մերձեցում մը ուրախութեամբ ընդունելու պատրաստ են։ Հոս որոշ կերպով կը յայտնուի թէ այս երկու տէրութիւնները վերջի վերջոյ համաձայնութեան մը պիտի գան։ Թանի Բեթերսպուրկի թղթակիցն ալ իր վերջին թղթակցութեան մէջ այս փափաքին ուժ տուող կարգ մը խորհրդածութիւններ կ'ընէ։ Ստոյգ աղբիւրէ կ'իմանայ թէ բոլոր Կեդր. և Ծայրագոյն Սահական խնդիրներուն մէջ անգլեւռուսական համաձայնութիւն մը յառաջիկայ դիւանագիտական դէպքը պիտի ըլլայ, և ասով անգամ մը եւս պիտի նուիրագործուի այն բարեկամութիւնը որ Անգլիան՝ Ռուսիոյ զինակիցը եղող Ֆրանսայի կը կապէ։ Այս մասին ֆրանսական կառավարութիւնը պիտի զարծածէ իր ամէն ճիգերը. կրնամ հաստատել ասիկա առանց հերքուելու զարաւոր երկիւղ մը ունենալու։ Անգլիա Ճարոնի հետ իր զինակցութեամբ զօրացած, չատ օգտակար պայմաններ ապահովելու դիրքին մէջ կը գտնուի հիմա։ Բեթերսպուրկէն կը հեռագրեն թէ Ռուս թերթը, Անգլիոյ նկատմամբ համակրալից յօդուածի մը մէջ, կ'ընդունի թէ անգլեւճարոն զինակցութիւնը զօրաւոր ազդակ մըն է խաղաղութեան։ Ցիչեալ թերթը կը զգուշացնէ ռուսերը վրէժխնդրական ոգի մուցանելէ Ճարոնի դէմ, որովհետեւ այս պարագային մէջ իրենց դէմ պիտի գտնեն ոչ թէ Ճարոնը, այլ Մեծն Բրիտանիան ալ։ Այս դաշնագրութիւնը Մեծն Բրիտանիոյ կ'երաշխաւորէ Հընդկաստանի ստորագրեալը, և ոեւէ ռուսական ձնշում մը Թիպէթի կամ Աֆղանստանի մէջ, զինուորական մեծամեծ ուժերու համախմբման պատճառ պիտի ըլլայ։ Հետեւաբար, կը յարէ յիշեալ թերթը, Հընդկաստանի սպառնալիքը պէտք է դադրի։ Ռուս կը շարունակէ. «Անգլեւճարոնական դաշնադրութեան Ռուսիոյ վրայ ազդեցութիւնը սա պիտի ըլլայ որ Կեդր. Ասիոյ մէջ Պէղօպրազօֆական ձեռնարկներուն եւ արկածախնդրութիւններուն վերջ պիտի տրուի։» Ռուս Դեբանիոյ ակնարկելով կ'ըսէ թէ «Ռուսիոյ թշնամիներէն ոմանք հիմա չպիտի յաջողին զայն կասկածելի ձեռնարկութիւններու մղելու»։

«ՔԱՌԵԱԿ ԶԻՆԱԿՑՈՒԹԻՒՆ ՄԸ»

«Տէյլի թէլէկրաֆ»ի Վիէնճայի թղթակցէն

Վիէնայի մամուլին մէկ մասը կը զբաղի միջազգային քաղաքականութեան մէջ մեծ փոփոխութիւն մը յառաջ բերելու հանգամանք ունեցող լուրով մը որ կը շրջի դիւանագիտական շրջանակներուն մէջ։ Այս լուրին նայելով, Մ. Վիթթէ քննութեան առարկայ ըրած է ծրագիր մը որով, Անգլիոյ՝ Ճարոնի և Ֆրանսայի՝ Ռուսիոյ մօտ միջամտութեամբը, ռուսեւճարոնական համաձայնութիւն մը պիտի հաստատուի։ Այս համաձայնութիւնը իրեն հիմ պիտի ունենայ Կեդր. և Ծայր. Ասիոյ նկատմամբ Ռուսիոյ, Անգլիոյ, Ֆրանսայի և Ճարոնի մէջտեղ հակցողութիւն մը։ Այնպէս կը կարծուի թէ, Վիթթէ, Բեթերսպուրկի վերադառնալէն ետքը, ստուգիւ շատ աղէտեցիկ դիրք մը պիտի ստանայ, և ամէն պարագայի մէջ այնպիսի կացութեան մը մէջ պիտի գտնուի որ իր քաղաքական ծրագիրները գործադրելու համար պիտի կրնայ իր խօսքերը քալեցնել վարչական շրջանակներու մէջ։ Վիէննայի պաշտօնական շրջանակներուն հետ սերտ յարաբերութիւն ունեցող Նեոյեա Վիներ քաղպլաթ իր խմբագրականներէն մէկուն մէջ այս խնդիրը կը քննէ, և կ'ըսէ թէ իրազէկ շրջանակներուն մէջ մինչեւ հիմա յայտնի բան մը չիկայ այս մասին Մ. Վիթթէի կատարած գործին նկատմամբ։ Սակայն գաղտիարը մեծ հաւանականութիւն կ'ընծայէ նաեւ ռուսական տեսակէտով ալ։ Բեթերսպուրկի մէջ կեդրոնական Ասիոյ վերաբերեալ խնդիրներուն մէջ Անգլիոյ հետ համաձայնութեան մը գալու խնդիրը նկատողութեան պիտի առնուի։ Ռուսիա մինչեւ տասը տարի կեդր. Ասիոյ մէջ նոր բան մը չի կրնար ծրագրել։ Անգլիոյ հետ համաձայնութիւն մը կը նշանակէ, և ասով այնպիսի վիճակ մը պիտի յառաջ գայ որ միւս եւրոպական տէրութիւնները նոր մարտանութիւն չենուութեան և գնման։

ԱՆԹԵԼ ՀԵՌԱՁԱՅՆԸ.—17 տարուց գիշնական մը.—Նիւ Եորքէն անգլիական թերթերուն քաշուած հեռագրի մը նայելով, 17 տարեկան Ֆրէնսիս Մագարթի անունով պատանի մը անթել հեռաձայնի (թէլէֆոն) գաղտնիքը լուծեր է։ Ֆրէնսիս հասարակ նիւթերէ չենած իր գործիքներով յաջողեր է խօսել իրարմէ 1000 մէթր հեռու երկու կէտերու միջեւ։ Ֆրէնսիս իր այս նոր գործիքին համար արտօնութիւն խնդրած է կառավարութենէն։ Քանի մը թղթակիցներ որոնք հրաւիրուած էին այս գիւտը ընող տղեկին փորձերուն, կ'ըսեն թէ ան հինգ երբեք երգած է մէկ ծայրէն, և իրենք լսած են անդրի ծայրէն այնչափ օրշ կերպով ինչպէս պիտի լսէին հեռաձայնի գծով։ Բայց Նիւ Եորքցիք ասանրեօթամայ տղեկի պ-[illegible] ուրն հաւատ չընծայելով, մանրամասնութեանց կ'ըսպասեն եղեր։

ՍՈՎԻ ԵՐԿԻՒՂ ՊԱՐՍԿԱՍՏԱՆԻ ՄԷՋ.—Նովոյէ Վրէմիա թէհրանէն հեռագիր մը կը հրատարակէ, որ կը ծանուցանէ թէ Պարսկաստանի ապառնացող սովին պատճառաւ կառավարութիւնը արգիլած է հացահատիկներուն արտածութիւնը։ Անգլիացիք կ'աշխատին վերցնել տալ այս արգելքը Մեսոպոտամի և Պարսից ծոցին համար, Հընդկաստանի մէջ ուտելիքներուն չգոյութեան պատճառաւ։ Անգլիացիք պարսկական Պիւշիհրատանի մէջ հեռագրական գիծ մը հաստատելու զբաղած են։

ՍԱՂԱԼԻՆ ԵՒ ԻՐ ԿԵԱՆՔԸ

ՀԱՐՈՆ ԻՆԶՊԷՍ ՊԻՏԻ ՕԳՏՈՒԻ ԱՆԿԷ

ՏԱՐՕՐԻՆԱՅ ԲԱՐԳԵՐ

Կը հարցուի թէ ինչո՞ւ Ռուսիա և Ճարոն այնքան կարեւորութիւն կ'ընծայեն Սաղալինի, որուն անունը տակաւին երկիւ անծանօթ էր։ Ռուսերէն չատերը կ'ըսեն որ Սաղալին անոյշ կղզի մըն է, անմշակ և լքուած երկիր մը, որ մօտաւոր ապագայի մը մէջ Մ. Արեւելքի Ալգաս Լօռէնը պիտի ըլլայ։

Ասոնք պարապ խօսքեր են սակայն։ Սաղալին խիստ օգտակար և արդիւնաբեր պիտի ըլլայ Ճարոնի որքան չեզաւ Ռուսիոյ համար։ Ռուսք աքսորավայր մը ըրին զայն, իսկ Ճարոնցիները հսկայ ձկնարանի մը պիտի վերածեն Բորթսմութի հաշտութեան դաշնագրին զօրութեամբ իրենց բաժին ինկած մասը, որմէ պիտի մնանի բովանդակ Ճարոն։ Սաղալինի կէսին ստացումը անգնահատելի կարեւորութիւն մը պիտի ունենայ Ճարոնի տնտեսական կեանքին համար։

Արդարեւ Սաղալին կղզին ձկնորսութեան բեղմնաւոր կեդրոնավայր մըն է։ Անհամար թիւով լոստեր (սալմոն պալըը) կան գետերուն մէջ, այնպէս որ բնիկները ձեռքով կը բռնեն։ Ջուկը, ինչպէս յայտնի է, Ճարոնցիներուն ամենէն սիրած ուտելիքն է, բայց Սաղալինի ձուկը միայն իրը սնունդ չի ծառայեր, այլ իրը պարարտացուցիչ աւելի մեծ կարեւորութիւն ունի, և տարիներէ ի վեր Ճարոնական հազարաւոր առագաստանաւեր ձկնորսութեան եղանակը կ'անցընէին Սաղալինի ծովերուն մէջ։ Ատենօք, Ճարոնցիները Զինատանէն և Քորէայէն բերել կուտային իրենց հողերուն համար պէտք եղած պարարտացուցիչ նիւթերը։ Փորձառութիւնը ցոյց տուաւ իրենց որ ձուկերով չենուած պարարտացուցիչը, եթէ նոյն իսկ միւսէն հինգ անգամ աւելի սուղ կ'արժէ, բայց առ նուազն տասն անգամ աւելի զօրաւոր քիմիական ազդեցութիւն մը ի գործ կը դնէ։ Այս պարարտացուցիչները տրինկներով կը չինուին։ Արդ, տրինկները (տրինկա) տարին երկու անգամ կուգան Սաղալին և ամիս մը կը մնակին հոն խիստ առ խիստ։ Շատ անգամ, մակընթացութեան ատեն, ամբողջ վտառ մը կը նետուի ելերքին վրայ և այն ատեն ձկնորսները ողջ ողջ կը հաւաքեն թիով, կողովներու մէջ կը լեցնեն և կառքերով կը փոխադրեն։ Ցետոյ կը ձգուին մեծ սաներու մէջ ուր կ'եփին և յետոյ մամլոյ տակ կը դրուին, ջուրը և իւղը հանուելու համար։ Ցետոյ արեւին կը չորցնեն, պարկերու մէջ կը դնեն և չոգենաւերով Ճարոն կը ղրկեն։

Ամէն տարի թէ՛ իրը պահանոյ և թէ իրը պարարտացուցիչ Ճարոն արտածուած տրինկներուն քանակութիւնը հինգ միլիոն քիլոյի կը հասնի։ Ռուսական տրաստատութեան տակ գտնուած ատեն, Սաղալինի հարաւային մասին մէջ ամրակեան, ռուսական և Ճարոնական ձրկներանաններ կային։ Օտարները տուրք մը կը վճարէին արտածուած քիլոյին համեմատ։ 1840էն ի վեր շատ առաջ գացած է նաեւ կնոջութեան գործը։

Ճարոնցիները ձուկէն զատ պիտի կրնան որսալ նաեւ մեծաքանակ խեղեփառ, նաեւ ծովի կաղամբ զոր Զինացիները կ'ուտեն մեծ ախորժով։ Կղզիին մէջ ուրիշ հարստութիւններ ալ կան, ինչպէս հանքածուին, որուն անակը սարին է, և քարուղ, զոր այժմ շատ դիրին է չհանգործել և վերջապէս ոսկի։ Անչուշտ Ճարոնցիք, փորձառու ըլլալով, Ռուսերուն պէս չանք պիտի չընեն երկրագործութեամբ զբաղելու, որուն յարմարութիւն չունի Սաղալին, որովհետեւ օդը շատ ցուրտ է և պաղ հոսանք մը, որ արեւելեան եզերքէն կ'անցնի, երբեմն սառոյցներ կը կազմէ Ցուլիսի մէջ։ Կղզին մասչելի չէ և ծովածոց մը չունի։ Զմեռ ատեն ծովը սառոյցներով կը պաշարուի, և նոյն իսկ ամառը անթափանց մշուղով մը ծածկուած կ'ըլլայ։ Ռուսք աքսորավայր ըրած էին Սաղալինը և դատապարտեալները տարին երկու անգամ ռուսական չոգենաւով հոն կը տարուէին։ Կղզիին մէջ թիապարանները քով կը գտնուէին երկչոտ բնիկները զոր շատ դիւրին է խրտչեցնել։ Ասոնք կը կոչուին Այգօս կամ Կիլիաք, որոնք գետերուն եզերքը կը բնակին և ամէնէն վայրենի բայց միեւնոյն ատեն ամէնէն անվնաս ժողովուրդն են և անառուտի պէս կեանք կը վարեն։ Իրենց հարստութիւնը կը կազմեն շունները։ Շունը թէ՛ որսի և թէ պահպանութեան համար կը գործածուի։ Երբ ծերանայ, բնիկները կ'ուտեն զայն և մորթը զգեստ կը չինեն։ Զմեռ ատեն, շունները կը լծեն բալիներին։ 13 շուներ կը վարեն մէկ բալիներին անհաւատալի արագութեամբ։ Շունը նաեւ իրրեւ փոխանակութեան միջոց կամ իրրեւ դրամ կը գործածուի։ Երբ երիտասարդ մը ամուսնանալ ուզէ, ուրիշ արարողութիւն չկայ, միայն օժիտ մը կուտայ աներոջը։ Կիներ կան որ երկու չուն կ'արժեն, և ուրիշներ երեք։ Կինը որ այս վայրենիներուն համար ստորին անարգած մըն է, պէտք է յարատեւ կերպով աշխատի և այս պատճառաւ շուտով կը ծերանայ։

—Սակայն, ըստ է բնիկներէն մէկը ֆրանսացի խուզարկուի մը, եթէ կին մը բեղմնաւոր, աշխատասէր և շատախօս ըլլայ, անոր մեռած ատենը կ'ողբանք էրկ մարդու մը չափ։

Բնիկները որոնք այսուհետեւ Ճարոնական հպատակ պիտի ըլլան, ո՛չ պիտի չանին ոչ պիտի կոչանցնեն, որովհետեւ Ռուսերն ալ չեն սիրեր Ճարոնցիներն ալ։ Արդարեւ ռուս թիապարտները չատ կը խոշանդեն վայրենիները և Ճարոնցի ձկնորսներն ալ կը չահագործեն զանոնք։

ՀԵՌԱԳԻՐՆԵՐ

ՀԱՇՏՈՒԹԻՒՆԸ ՎԻԺԱԾ?

ԲԱՆԱԿՑՈՒԹԻՒՆՆԵՐԸ ՊԻՏԻ ՎԵՐՑԿՄԻՆ

ԳԱՂՏՆԻ ՊԱՅՄԱՆԱԳԻՐ ՄԸ

ԹՈՒԻՈ, 9 Սեպտեմբեր.— Ճարոնի կառավարութիւնը որոշեց այսօր հրատարակութեան տալ հաշտութեան դաշնագիրը։

ԲԵԹԵՐՍԳՈՒՐԿ.— Պաշտօնաթերթը հրատարակեց հաշտութեան դաշնագիրը։

ԼՈՆՏՈՆ.— Հաշտութիւնը վաղագուեցաւ։ Պ. Քօմուրա Ամերիկայի արտաքին գործոց նախարարին միջոցաւ խնդրեց վերսկսիլ բանակցութիւնները։ Կարգ մը անհիմն զրոյցներ կը չրջին, որոնց համաձայն մտահոգութիւն կը տիրէ ամերիկեան դիւանագիտական շրջանակներու մէջ։ Առանց որոշ դէպք մը տեղի ունենալու, զանազան կողմերէ կը տեղեկացնեն թէ հաշտութեան կնքումը վճռական չէ, և թէ ան կատարում ունի երկու կառավարութեանց միջեւն վերջին մէկ որոշումէն, որ չում որ նպաստաւոր չըլլալով, նոր դժուարութիւններ պիտի ծագին և որոնք կրնան առաջ բերել պատերազմին անակնկալ մէկ վերսկսումը։ Առանց բացարձակ հաւատք ընծայելու այս զրոյցներուն, չատ չգազրիա վիճակ մը կը տիրէ պաշտօնական շրջանակներու մէջ, մանաւանդ կը դիտուի որ մ'է Ռուսիոյ Ճարոնցի պատուիրակ մը չեն հերքեր այս զրոյցները, որոնց գիտակ են իրենք կատարելապէս։

ՆԻՒ ԵՈՐՔ.— Ռուս պատուիրակներէն Բրօֆ. Մարթենս, Բորթսմութէն չմեկնած, յայտարարեց լրագրողներու թէ հաշտութեան պաշտօնական դաշնագիրէն զատ, գաղտնի պայմանագիր մըն ալ կայ որ կը կարգադրէ ռուս-գանքի խնդիրը։

ՈՒԱՇԻՆԿԹԷՆ.— Դիւանագիտական շրջանակներու մէջ կը վստահեցնեն թէ գաղտնի պայմանագիր մըն ալ ստորագրած են պատուիրակները, որ կը վերաբերի պատերազմական տուգանքի խնդրին։

ԲԱՐԻԶ.— Զինատանի կայսրը հաստատեան կնքման համար շնորհակալութեան և խնդակցական հեռագիր մը ուղղեց նախագահ Ռուզվէլթի։

—Մ. Վիթթէ Բեթերսպուրկ դառնալէն ետք նախագահ պիտի կարդայ յանձնաժողովի մը որ Մրկերիոյ և Ռուսիոյ միջեւ առեւտրական և ճարտարարուեստական յարաբերութեանց դարգացման միջոցներով պիտի զբաղի։

ԲԵԹԵՐՍԳՈՒՐԿ.—Ռուս հեռագրական գործակալութիւնը կ'ըսէ թէ հաշտութեան կնքման հետեւանքով Ճարոնցիք վերցուցին Վլատիվոսթոքի դէմ իրենց պաշարումը և ամսոյս 23էն սկսեալ կանոնաւոր նաւարկութիւնը պիտի վերահաստատուի։ Օտեայլ կը հեռագրեն թէ Վլատիվոսթոքի հետ կանոնաւոր երթեւեկը պիտի սկսի սեպտ. 23ին։

ԼՈՆՏՈՆ.—Անգլիական և գերման չոգենաւային ընկերութիւնները որոշեցին երթեւեկութիւն հաստատել Վլատիվոսթոքի հետ։

—Ճարոնական նաւարաժին մը առաջիկայ ամառ պիտի այցելէ Անգլիոյ նաւահանգիստները։

—Թոքիոյէն մասնաւոր հեռագիր մը կ'ըսէ թէ Ճարոնի մէջ դժգոհութիւնը նուազած է հաշտութեան կնքման համար։ Թերթերը կամաց կամաց իրենց խիստ լեզուն կը փոխեն և կ'ըսեն թէ Բորթսմութի դաշնագիրը Ճարոնի նպատակներէն աւելին իսկ կ'ընծայէ։

—Նիւ Եորքէն կը հեռագրեն Իվնինկ Նիւզ թերթին թէ ծանուցուածին նայելով, Բէքնինի ամերիկեան դեսպան Մ. Ռոզվիլ յիշատակագիր մը տուաւ Զինական կառավարութեան, Զինատանի և Ամերիկայի առեւտրի յարաբերութեանց մասին։ Այս յիշատակագրին մէջ Մ. Նահանգաց կառավարութիւնը վախ կը յայտնէ որ Ամերիկայի առեւտրական շահերը Ճապոնի Զինացի վաճառականներու այն ընթացքէն որոնք արգելք կ'ըլլան ամերիկեան ապրանքներու Զինատան ներածման։ Որպէս զի Ամերիկայի դէմ իրարու միացող Զինացի վաճառականներուն դէմ կարենայ ընդդիմանալ, Ամերիկա կը պահանջէ Զինատանէ որ մաքսային մասնաւոր սակացոյցներ տայ։

ԲԵԹԵՐՍԳՈՒՐԿ.—Վլատիվոսթոքի տագնապն չընկալաքը քաղաքական վարակուած հոգեկանութեան։ Ճամբորդները բժշկական քննութեան պիտի ենթակուին։

ԱՀՌԵԼԻ ԵՐԿՐԱՇԱՐԺ

ՄԵԾԱՄԵԾ ԿՈՐՈՒՍՏՆԵՐ ԵՒ ԱՒԵՐՆԵՐ

ՀՌՈՄ.—Նաբոլիէն քանի մը օր առաջ հեռագիր եկաւ թէ Վէսուվ հրաբղխային լեռը բորբոքած էր և սկսած էր վախ ազդել։ Լաւաներ սկսած էին ժայթքիլ, այնպէս որ հեռաքրքրներ և գիտուններ սկսած էին հոն փութալ դիտելու համար։ Սակայն լաւաները որոնք առաջ Աթրիօ-ռէլ-Ռաֆլոյի հոովիտը կ'ողողէին, սկսան աւելի հեռուները նետուիլ։ Մուխն ու մուխը մինչեւ 4—500 մէթր բարձրութեան կը հասնէին և Սթրոմպոլիս կղզին սև մառխուղի մը մէջ թաղուած էր։ Կղզիին տուներուն մէկ մասը փլած էր և բնակիչները ահուսարտաքի մատնուած՝ ինքզինքին ազատել կ'աշխատէին։ Այս հրաբուխին և ժայթքումներուն յաջորդեց հինգշաբթի և ուրբաթ օրերը սատիկ երկրաշարժ մը որ մեծամեծ աւերներ գործեց Իտալիոյ զանազան կողմերը։ Աղէտը ահռելի է հարաւային Իտալիոյ մէջ։ Երկրաշարժի

խիստ զորաւոր ցնցումներ զգացուեցան Քաթանդարայի, Մանթէլէանէ-ալ-Բալապրինայի, Բիծոյի, Ըէճէբօ-ալ-Բալատրիայի, Մեսքինայի, Նիքսարոյի, Սթէֆաքինի, Մարթիրանոյի, Նաբուլի, Ֆիրէնցէի և Սիկիլիոյ մէջ։ Բազմաթիւ անձեր մեռած կամ վիրաւորուած են և մեծ աւերներ կան։ Նիքսարոյի գաւառին մէջ վնասները չատ մեծ են։ Նիքսարոյի և Սթէֆաքինի մէջ մէկ տուն իսկ չէ մնացած և շրջակայ գիւղերը ամբողջ կործանած են։ Մարթիրանոյի մէջ 2200 հոգի անպատասպար մնացած են։ Ամէնէն մեծ վնասները Բիծոյի մէջ պատահեցան, քաղաքը գրեթէ ամբողջովին կործանած է։ Մանթէլէանէ-ալ-Բալապրիայի շրջակայքը 10 գիւղեր հիմնայատակ եղած են, 40 հոգի մեռած են և քանի մը հարիւր հոգի վիրաւորուած։ Քաթանդարայի մէջ բազմաթիւ տուներ փլած են և չատերն ալ փլչելու ենթակայ։ 7 հոգի մեռած և 17 հոգի վիրաւորուած են։ Մանթէլէանի մէջ ալ 7 հոգի մեռած և 27 հոգի վիրաւորուած են։ Շատ տեղերէ դեռ մանրամասնութիւն չկայ աղէտին վրայ։

ՊԱՏՐԻԱՐՔԱՐԱՆԷՆ

ՄԱՅՐԱՔԱՂԱՔԻՍ բոլոր եկեղեցիներուն մէջ, երէկ կարդացուեցաւ Ս. Պատրիարք Հօր մէկ շրջաբերականը։ Այս շրջաբերականին մէջ Ս. Պատրիարք Հայրը ի վեր հանելով Հայ ազգին դաշերէ ի վեր Օսմ. հովանիին տակ վայելած առանձնաշնորհութիւնները եւ մանաւանդ Վեհ. Սուլթանին հարական հոգածութիւնը և շնորհները, կը յանձնարարէ ինչպէս միշտ, առաւել եւս հաստատմամբար ծառայել և աղօթել Ն. Վեհափառութեան Թագնկալին արեւշատութեան համար։

Ս. ՊԱՏՐԻԱՐՔ Հայրը շաբաթ իրիկուն ընդարկցութեամբ Տ. Վահան Մ. վ. Ցակոբեանի, Տ. Սահակ ք.-ի, Պէշիքթաշի Թաղ. Խորդոյ անդամներէն՝ Տօք. Քրիսեան և Կիւլեան էֆ.-ներուն, գնաց Պէշիքթաշ և նախագահեց Ս. Աստուածածին եկեղեցիին եկեսէի ասրարդութիւններուն։ Վարժարանն ալ այցելելով շաբար բանեկ առաւ աշակերտներուն։ Երէկ առաւ հանդիսաւոր Ս. Պատարագ մատոյց և Ճաշու Գրքին վերջ պարագային յարմար գեղեցիկ քարոզ մը խօսեցաւ և վերջացուց ցիրուցան բարեհաղորդութիւններ ընելով Վեհ. կայսեր համար։ Ցետոյ սեղան մը սարքուեցաւ ի պատիւ Ս. Պատրիարք Հօր։ Ն. Սրբազնութիւնն դրամական նուէրներ ըրաւ տեղւոյն աղքատներուն և եկեղեցւոյ պաշտօնեաներուն։

ԷՍԻՐՆԷԻ վերջին աղետալի հրդեհին մասին տեղւոյն Առաջն. Փոխանորդը հետեւեալ մանրամասնութիւնները կը հաղորդէ Պատրիարքարան։ Հրդեհէն այրած են 285 Հայ ընտանիքներու տուներ։ Այրած են նաև ազգ. երկու վարժարան, որ տակաւին ապահովագրուած էր 800 օսկիի։ Իսկ Ս. Երրորդութիւն եկեղեցիին եկա ուռներէն այրած են 12 տուն և մէկ բաղնիք, որոնք ապահովագրուած չեն։ Առաջն. փոխանորդ Տ. Հայրը հրդեհին սկսելէն անմիջապէս յետոյ Ս. Երրորդութիւն եկեղեցիին մէջ գտնուող 1000 օսկի արժզութեամբ արծաթեղէն անօթները աւանդատան մէջ փոխելով տալով կղակը տուած է և հրդեհէն վերջ թէ՛ յիշեալ աւանդատունը և թէ առաջնորդարանին տակ գտնուող նկուղը բանալ տալով ի ներկայութեան Տ. Դանիէլ Ծ. Վրդ.-ի յանձնած է Թաղ. Խորհուրդին որ ապահով քարշէն պանդոկի մը մէջ կնիքի տակ պահած է զանոնք։ Հոկիզեալ ազգայիններ ամբողջովին պատսպարուած են Ս. Կարապետ եկեղեցիին մէջ, ուր իսկայրուած են նաև ազգայնոց կարասիները։ Այրած է նաև Հայհռոմէական ներու եկեղեցին։ Տ. Արսէն քհ. կը տեղեկացնէ նաև թէ եկեղեցիին և վարժարանին մասին տնօրինութիւն մը ընելու համար Թաղ. Խորհուրդը ամբողջական նիստ մը պիտի գումարէ Ս. Կարապետ եկեղեցիին մէջ, և հրկիզեալներու մասին կարեւորը ի գործ պիտի դնէ։

ԴՈՐԵՎԱՆՔ ընդունուելու համար դիմում ընող պատանիներու խնդրագիրները Ս. Պատրիարք Հօր կողմէ նկատողութեան առնուած և արժանաւորները ընտրուած ըլլալով, յանձնարարուեցաւ անձնական քարտուղար Տ. Ղևոնդ Վր. Դուրեանի, որպէսզի ընտրուածներու ուսումնական և բարոյական վիճակը լաւ մը քննութեան առնէ, որմէ յետոյ պիտի կոչուին այդ թեկնածուները Արմաշ։

ԱԼՃԷՐԻՈՅ մէջ վերջին արեւելագէտներու միջազգային համաժողովին մասնակցած է նաև Ռուսահայ Պ. Հ. Առաքէլեան, որ բանախօսութիւն մը ըրած է այդ համաժողովին մէջ իրեն նիւթ ունենալով «Ժամանակակից Քէրբերները Պարսկաստանի մէջ» և «Հայոց գրականութիւնը արեւելագիտութեան համար»։

ԳԱՍԹԻՄՈՒՆԻի Պատ. Փոխանորդ Տ. Գրիգորիս վրդ. Պալաքեան կը տեղեկացնէ Պատրիարքարան թէ, իր վերջին հիւանդութենէն ապաքինած ըլլալով կը պատրաստուի մօտ օրէն թեմական այցելութեան ելլալու, ինչպէս յանձնարարած էր Կեդր. Խառն ժողովը իր վերջին պաշտօնագրով։ Տ. Գրիգորիս վրդ. թեմական այցելութիւն պիտի տայ Պարթը, Զօնկուլտաք, Տէվրէկ, Պոլու և Տիրգէճ և պիտի ձեռնարկէ Գաւառ. Ժողովի մը կազմութեան։ Ընտրութեան հրահանգին փութացումը խնդրած է, քանի որ մօտ օրէն պիտի մեկնի Դասթէմունիէն։ Գաւառ. Ժողովին կազմութենէն վերջ Պատր. Փոխանորդը Պատրիարքարանէ ղրկուելիք եռանուն ցանկի մը վրայ առաջնորդական ընտրութիւն պիտի կատարէ և պիտի վերադառնայ Պոլիս, աւարտած համարելով Պատրիարքարանէ իրեն յանձնուած պաշտօնը։

ՁԱՓԱԴՐՈՒԹԻՒՆԵԱՆ մասնագէտ ուսուցիչ Երուանդ էֆ. Գարթալեան իր պատրաստած «Առաջնորդ թուաբանութեան» անուն երկասիրութիւնը ղրկած է Ս. Պատրիարք Հօր, որպէս զի ենթարկուի Թուպէպէրեան մարմնակին, որ պիտի յանձնուի դասագրքերու։

ՍԱՓԻՐԻՉ Հայ արհեստաւորներու կտակին համաձայն Տ. Հմայեակ եպս. վաղը պիտի պատարագէ և հանգրստեան պաշտօն պիտի կատարէ Ազգ. Հիւանդանոցի Մատրան մէջ, նոյն բարեսէր արհեստաւորներու ննջեցելոց հոգւոյն։

ԱԶԴ.— Օրթագիւղի Ս. Գրիգոր Լուսաւորիչ վարժարանին վերաբացումը սեպտեմբեր 1ին տեղի պիտի ունենայ։ Խորհուրդս նկատի առնելով որ վարժարանիս շրջանաւարտները բարձրագոյն վարժարաններ փոխադրուած ժամանակ ֆիզիսպէրէն լեզուի մէջ պէտք եղածին չափ զօրաւոր չեն որովհետեւ ուսումնական ընթացքին ամենայն դիւրութեամբ չեն կրնար հետեւիլ, վարժարանիս ներկայ շրջանին մէջ ֆիզիսպէրէն խօսիլը պարտաւորիչ ըրաւ կարգելով ֆրանսացի մնայուն հսկող-դասատարակ մը։ Ծնողք, որոնք կը փափաքին առիթէն օգտուիլ, կը հրաւիրուին վերաբացումէն առաջ իրենց զաւակները վարժարանիս Հսկայարմութեան ներկայացնել և պէտք եղած մանրամասն տեղեկութիւնները տանալ։ (Կնիք)

ՆԱՄԱԿԱՏՈՒՓ

Սկիւտարի մնացեալ Թաղ. Խորհրդոյ անդամ Բարսեղ էֆ. Աւետիսեան հետեւեալը կը գրէ մեզ.—

Խմբագրապետ Տէր,

Պատ. օրագրդդ երէկի թիւով հրատարակուած անդեկագրութեան մէջ, որ կը վերաբերէր Սկիւտարի մնացեալ Թաղ. Խորհրդոյ Նստին, ըսուած էր թէ Խորհրդոյ ներկայացուած գպրոցական ծրագրին և ելմացոյցին մերժուելուն վրայ հրաժարած և յետոյ եւ առած ըլլամ հրաժարականս։ —Սխալ է տեղեկագրութեան այդ մասը։ Վասն զի միացման օգտակար գործը ապահով կացուցանելու և դժգոհութեանց կամ դիտողութեանց տեղի չտալու նպատակաւ Թ. Սուրէնեան էֆ.-ի և երիք տեսչաց հետ համախորհուրդ մեր պատրաստած ծրագիրը և ելմացոյց Թաղ. Խորհրդոյ վաւերացմանը ենթարկելի ըլլալով՝ վերջնական հանգամանք մը չունէր որ ատոնց մերժումը թերեւս իմ հրաժարումս պատճառէր իրը հեղինակն անոնց։ Միայն թէ՝ տարբեր մեկնութեանց տեղի չտրուելու համար՝ երբ ուղղեցաւ մեր պաշտօնը որոշող «վերատեսչութիւն» բառին տեղ «հոգաբարձութիւն» բառը գործածել, ի մէջ բերելով նոյն բառին անյարմարութիւնը ներկայ պարագային մէջ, յայտարարեցի թէ ես չեմ ուզեր պաշտօնավարել Հոգաբարձու տիպողսով և թէ միայն իրը անդամ Թաղ. Խորհրդոյ կը մասնակցիմ խորհրդոյ աշխատութեանց առանց որեւէ տիպողսի։ Այս է ահաւասիկ իրողութիւնը, զոր եթէ հանիք ձեր յառաջիկայ թերթով հրատարակել շնորհապարտ կը կացուցանէք։

Ձեր դարգանօք
ԲԱՐՍԵՂ ԱՒԵՏԻՍԵԱՆ
27 Օգոստ. 1905

ՅՈՒՂԱՐԿԱՒՈՐՈՒԹԻՒՆ
ՕՐ. ԵՒԳԻՆԷ ԱՅՃԵԱՆԻ

Շաբաթ օր Պէշիքթաշի Ս. Աստուածածին եկեղեցիին մէջ տեղի ունեցաւ վաղամեռիկ Օր. Եւգինէ Այճեանի յուղարկաւորութեան տխուր հանդէսը։ Յուղարկաւորներու ստուար խումբ մը որուն մէջ կը նշմարուէին մայրաքաղաքիս առեւտրական և սեղանաւորական դասակարգէն Հայ և օտարազգի բազմաթիւ ծանօթ անձնաւորութիւններ, որոնք փութացած էին ներկայ գտնուիլ յուղարկաւորութեան և շրջապատել հէգ Օրիորդին դագաղը որ ծածկուած էր բազմաթիւ ծաղկեպսակներով։ Մեռելական արարողութիւնները սկսան ժամը 4ին, ընդ նախագահութեամբ Սկիւտարի, Ս. Կարապետ եկեղեցւոյ քարոզիչ Տ. Ներսէս Մ. վրդ. Դանիէլեանի, որուն շուրջը կը գտնուէին Թաղ. Խորհրդոյ անդամներն ու բազմաթիւ դպիրներ։ Արարողութիւններէն ետքը յուղարկաւորները իրենց ցաւակցութիւնը յայտնեցին հանգուցեալին ընտանեկան պարագաներուն և յետոյ, մեռելական թափոր կազմուեցաւ։ Դագաղը չքեղ մեռելակառքի մը մէջ դրուելով, յուղարկաւորներու բազմաթիւ կառքերու ընկերակցութեամբ առաջնորդուեցաւ Շիշլիի ազգ. գերեզմանատունը ուր Այճեան դամբարանին մէջ ամփոփուեցաւ վաղամեռիկ Օր. Եւգինէի մարմինը։

Խմբագրութիւնս կը փութայ իր խորին ցաւակցութիւնը յայտնել Այճեան ընտանիքին և մանաւորապէս հանգուցեալին վշտահար հօրը Ցակոբ էֆ. Այճեանի իրենց կրած այս դառն կորուստին առթիւ։

∴ Վաղամեռիկ Օր. Եւգինէ Ց. Այճեանի յուղարկաւորութեան առթիւ փոխան ծաղկեպսակի հետեւեալ նուիրատուութիւններն եղած են Հիւանդանոցին։ Թագէոս էֆ. Հանէսեան 108, Եղբարք Ա. Խիտաւերտեան 108, Ղազարոս էֆ. Ե. Զըլպաքեան 56, Տիգրան էֆ. Զլզաքեան 54 ղրշ.։

Այճեան ընտանիքը իր խորին շնորհակութիւնը կը յայտնէ ամէն անոնց որոնք ներկայ գտնուելով վաղամեռիկ Օր. Եւգինէի Աճճեանի յուղարկաւորութեան իրենց ցաւակցութիւնը յայտնեցին։

ԳՈՐԾԻ ՄԱՐԴ

Երիտասարդ մը որ գիտէ թուբգազող. հայերէն և տոմարակալութիւն, որ և է գործ մը ստանձնելու տրամադիր է. դիմել Խմբագրատուն։

ՐԷՍՄԻ

ՆԸՇԱՆ

Էմիրնէ վալի մուավինի ախուֆէթլու Բէքնէտին պէյ էֆէնտի հաղրէթլէրինէ պիրինճի բրիթպէյէն Օսմանի վէ Ալթուն Իմթիյազ միտալիասը էհսան պուրուլմուշ տրը։

ՆԵՐՔԻՆ

ՏԻՐԱԼԻՆ ՊՈԼԻՍ ԺԱՄԱՆՈՒՄԸ.— Կայս. ուսկիզնդուբիւն.— Եգիպտոսի Խիվ Ապպաս Հիլմի փաշա որ Եւրոպայի ջերմուկները գացած էր, շաբաթ օր Վիեննայէն Պոլիս ժամանեց արեւելեան ճեպընթացով։ Կայս. պալատին աւագ պարոնապետ Իպրահիմ փաշա և Կայս. Թիկնապահ Հիւսէյն փաշա կայարանը երթալով յանուն Վեհ. Սուլթանին բարի գալուստ մաղթեցին և Կայս. բարեւները աւանդեցին։ Ցետոյ պալատական կառքերով ուղղակի Եըլտըզի Կայս. պալատը գնաց Խիվը իր հետեւորդներով և Կայս. պատուիրակներուն հետ։ Հոն, Կայս. մասնաւոր արտօնութեամբ Ապպաս Հիլմի փաշա պատիւ ունեցաւ Վեհ. Սուլթանին ներկայանալով իր հաւատարմական զգացումները մատուցանելու և արժանացաւ Կայս. մեծարանքներու։ Խիվը Կայս. սեղանին մասնակցելու պատիւն արժանացաւ և յետոյ պալատական կառքերով իրեն հիւրընկալ կարգուած Հիւսէյն փաշայի հետ գնաց Պէպէք և այցելեց իր Բարձ. մօր։ Հոնկից, իր արամադրութեան տակ դրուած Բեհլեր շոգեմակոյկով գնաց Զըպուլքէի իր ծովեզերեայ ապարանքը։

∴ Խիվը Պոլիս պիտի մնայ 20 օրի չափ և յետոյ ընտանիքին հետ պիտի մեկնի Եգիպտոս Լոյտի Տալմացիա շոգեմաւով։

«ԹԻՄԷԹԻՒ»ի ՏՈՒՐԲԸ.— Ելմըտական նախարարութիւնը հարցումի մը պատասխանելով ծանոյց թէ այն պատանիները որոնք 16 տարեկանէն վար են ուռուցուրով և արհեստով կ'զբաղին, զերծ են Թէմեթդիւի տուրքէն։

ՀԱՅԻ ԳՈՐԾԱՐԱՆՆԵՐ.— Կառավարութիւնը եղած դիմումին վրայ արտօնութիւն տուած էր Մուհիտտին պէյի, որպէս զի Պոլսոյ զանազան կողմերը գործարաններ հաստատէ գիպսեան տրդի պահանջմանց համաձայն առողջապահիկ հացեր պատրաստելու համար մեքենաներով։ Թէրնիվան կիմանայ թէ այս գործին համար պէտք եղած դրամագլուխը հայթայթուած է։ Օսմ. Պանքան, Անատոլուի Երկաթուղիի Ընկերութիւնը, դրամատէր Մ. Զարիֆի և ուրիշ դրամատէրներ մասնակցած են այս կարեւոր ձեռնարկին որ կը վերաբերի հացի պէս կենսական տարրի մը գինին ժամանութեան և տեսակին բարելաւման։ Որոշուած է որ առայժմ Բերայի կողմը և Մաքրիգիւղի մէջ հացի գործարաններ հաստատուին և աշխատութիւնները սկսին, Ատանուն ընկերութեան վարչական ժողովը կազմուելուն պէս։

ԿԱՎԱՌԱ-ՍԷՐԱՅԻ ԼԻՍԷՆ.— Բ. Դուռը վաւերացուց Կրթական Նախարարութեան այն ծրագիրը որուն համաձայն պիտի վերակազմուի Լիսէին ուսումնական դրութեանը։ Այն ծրագիրը պիտի գործադրուի անմիջապէս։

ԷՄԻՐՆԷԻ ՀՐԴԵՀԸ

ՎԵՐՋԻՆ ՏԵՂԵԿՈՒԹԻՒՆՆԵՐԸ ՎՆԱՍՈՒՆ ՎՐԱՑ

Էմիրնէի պուսսուպարերէն.—

Օգս. 20ի գիշերը ժամը 8½ին, քաղաքիս Թօփ-դարու Թաղին մէջ երկաթագործ Յովհաննէսի զարաշ տունէն հրդեհ ծագեցաւ և անմիջապէս տարածուելով, հակառակ բուռն ջանքերու 16 ժամ շարունակուեցաւ և մեծամեծ վնասներու տեղի տուաւ։ Տունեանցն փայտաշէն և հին ըլլալը, փողոցներուն նեղութիւնը և մանաւանդ տիրող հիւսիսային սաստիկ քամին ամէն մարդկային աշխատութիւն ապարդիւն թողուցին։ Բոցերը զանազան թեւերու բաժնուեցան, մէկ կողմէն ուղղուելով դէպի Ցունաց մետրոպոլտարանը, որուն շրջակայ մեծ տուները հրոյ ճարակ եղան, բայց մետրոպոլտարանը և մեծ եկեղեցին ազատուեցան։ Ուրիշ թեւեր ուղղուեցան Քալէ-Իչի, Թաֆթը-Քալէ, Մանիսա, Քաֆէ-Քարու թաղերը, և հասան մինչեւ Ալի-փաշա շուկային հեւեւի կողմը, Տարբու-Հասանա մզկիթին մօտ և Թունճա գետին եղերքը, նաեւ մինչեւ Զընտան-Ալթը, ուր քանի մը խան և խանութ փլցնելով կարելի եղաւ բոցերը կասեցնել։ Այրած չէնքերուն թիւը մօտ հետեւեալներն են. — 1270 տուն, 4 մզկիթ, 1 թէքէք, 7 վարժարան, 6 եկեղեցի, 13 սինակոկ, 55 վաճառատուն, 33 գինետուն, 4 դեղարան, 1 պահականոց, 210 խանութ, 16 սրճարան, 2 սառնարան, 4 իւղի մթերանոց, 1 արարան, 1 ճաշարան, 1 ընթերցատուն, 2 ձիու աղօրիք, 1 բաղնիք, 28 ախոռ, 13 փուռ, 12 տաղաւար, 2 խան, այսինքն ամէնքը շուրջ 1687 չէնք։ Ընդհ. վնասը 500,000 օսմ. ոսկի կը գնահատուի։ Հրդեհը սկսած տունը մօտերս ապահովագրուած էր և մէկէն ալ մարդ չկար. ասկէց թէեւ որոշապես կը կարծուի թէ հրդեհը դիտմամբ ձգուած է, սակայն քննութիւնները կը շարունակուին։

Հրիզեաններուն պատսպարման և հոգատարութեան համար Թաղապետութեան մէջ կազմակալի փոխանորդ Արիֆ փաշայի նախագահութեամբ յանձնաժողով մը կազմուեցաւ Էվքաֆի հաշուակալ Շէվքը, տպարանի տնօրէն Շէվքէթ, Թաղապետական տեսուչ Համտի, գայմագամ Սալիհ, շրջուն ոստիկ.զորաց պետ Հաճի Ալի, ոստիկանապետ Շէվքի պէյերէ, և երեւելիներէն Հաճի Սթէֆան, Մէլիքեան, Սաեփան և Էսվէնգօ էֆ.-ներէն։ Էմիրնէի գաւառակներուն մէջ ալ նպաստահաւաք յանձնաժողովներ կազմելու հրահանգ արուեցաւ։

Էմիրնէի կուսակալը, քաղաք գտնուող ազգովրդական ընկերութեան ց ներկայացուցիչները իրեն մօտ կանչելով, անոնց պէտք եղած հրահանգները տուաւ, վնասներուն փութով հատուցման համար։

∴ «Մանթիպէտ»ի Էմիրնէի թղթակիցը կը գրէ.— Մէկ քանի ազգովրդական ընկերութիւններ թէև սկսան վճարման, բայց ուրիշներ կան որոնք դժուարութիւններ կը յարուցանեն կարասիներու մասին և կ'ուզեն արժէքը զեղչել։ Անիրաւութիւն է սա։ Հրդեհը այնքան արագ տարածուեցաւ որ, սխալ է ո և է դիտողութիւն ընել ապահովագրեալներուն մասին։ Աչքերովս տեսայ մարդիկ որոնք իրենց կարասիները չորս հինգ անգամ տեղէ տեղ վոխադրեցին բայց հրդեհը միշտ կը հալածէր զանոնք։ Ուրիշներ ալ, թէեւ ազատեցին, բայց խառնաշփոթութեան ատեն կորսնցուցին։ Բայց չապահովագրողներ՞ը։ Ասոնք աւելի բազմաթիւ են եւ իրենց կացութիւնը ողբալի է։ Բարեբաղդաբար նպաստը սկսաւ։ Բացի Մ. Զարիֆիի 250 ոսկիէն, ռուսական եւ հելլենական հիւպատոսարաններն ալ կարեւոր գումարներ տուին։ Ցամ. իշխանութիւնը ամէն ինչ կ'ընէն ամոքելու համար արկածեալները։

∴ «Սթամպուլ» հետեւեալ կերպով կը ներկայացնէ այրած մեծ չէնքերը.— 1. Կաթոլիկ Պուլկարներու քարաշէն, նոր և հոյակապ վարժարանը, յարակից տարանով, ճոխ թանգարանով, մատենադարանով և մատուռով։ Ասոր վնասը 250,000 ֆրանք է, որուն 90,000ը միայն ապահովագրուած։ Բակը գտնուող Արեւելեան եկեղեցին չէ այրած։ Այս վարժարանը կը գտնուէր Ցարութիւնեան կարգին կրօնաւորներուն վարչութեան տակ։ 2. Սէնթ-Իլէնի ֆրանսական վարժարանը Աստմբոնիսթ քոյրերուն վարչութեան տակ։ 3. Սէնթ Անթուան եկեղեցին։ 4. Հայոց եկեղեցին, վարժարանը, առաջնորդարանը և երիցատունը։ 5. Պուլկար-Օրթոտոքս գիմնազիոնը։ 6. Պուլկար-Կաթոլիկ աղջկանց վարժարանը։ 7. Ցունաց Արքեպիսկոպոս և Բանայիա երկու եկեղեցիները։ 8. Հինգ մզկիթ։ 9. Հրէից 13 սինագոկ են.։

∴ Էմիրնէի Մետրոպոլիտէն Ցունաց Պատրիարքարանը հասած նամակ մը կ'ըսէ թէ 1650 տուն այրած են ամէնքը, որուն չուրջ 420ը կը վերաբերի Ցունաց։ Պատրիարքարանին թատն ժողովը իր վերջին նիստին մէջ որոշեց հանգանակութիւն բանալ. նախագահ մետրոպոլիտը նուիրեց 10 ոսկի, Արիստիի պէյ 10 ոսկի, միւս անդամները և ժողովին քարտուղարները մէյ մէկ օսմ. ոսկի։

ԽՈՐՀՐԴԱՒՈՐ ՏՈՒԱՄ

ԿՆԱՊԱՆ ԵՒ ԱՆՁՆԱՊԱՆ

Շաբաթ առաւ Գալա-Գարուի մէջ չատ խորհրդաւոր տուամ մը տեղի ունեցաւ։ Նոյն թաղը, Ցիշքեմի փողոց, առաւեւտ ժամը 2½ին հրաշէնի չարունակական պայթիւններ լսուեցան տունէ մը ուր կը բնակէր Կեսարացի հանդերձավաճառ Ցակոբ Սահակեան իր ընտանիքով։ Դրացիները առ ու դրդի մատնուած դուրս խուժեցին և գացին դուռը զարնել նոյն տան։ Ներսէն պայթիւնները դադրած էին, բայց ալոց վայնասունները կը լսուէին միայն։ Դրացիները երբ դուռը բացին և ներս մտան, միջնայարկը ադեկաւոր ահաբեկի մը ականատես եղան։ Ցակոբի կինը Մարիամ, սենեակին դրան առջեւ փռուած էր արեան ճապաղիքներու խորը և մահուան ճգնաձգումներու մէջ կը հռնդար։ Զորս փոքրիկներ սար, սափսար, տէքերնին խոլորուած և մատները կորած կուլային և կը գոռային։ Անմիջապէս լուր ղրկուեցաւ պահականոց, սակայն մինչեւ որ բժիշկը հասաւ, հէգ կինը «զաւակներս...» հծծելով հոգին աւանդեց չկրնալով տակալ առած վէրքերուն, և չկրնալով ոչ է խոսովանութիւն ընել։ Անմիջապէս ոճրին վայրը հասան Գալա-Գարուի համար պաշտօնեայ կայս. Թիկնապահ Մահմատ պէյ, ոստիկանութեան դրան բժիշկներէն Ճէմիլ պէյ, հարցաքննիչ դատաւորի օգնականներէն Թալաթ, Գալա-Գարուի ոստիկանապետ Սուսուֆ Ճէմալ, քննիչ Բեամիլ, երրորդ քոմիսէր Իսմայիլ պէյերը։ Տօքթ. Ճէվահիրճեան և Թաղին մուխթար Շահին էֆէնտի։ Բենութեան ձեռնարկուեցաւ։ Բժիշկը հաստատեց թէ Մարիամ վիրաւորուած էր փորէն, ստինքին տակէն և անութէն։ Փորին աջ կողմէն մնած գինդակը փորոտիքներուն չդպչելով մարթին տակէն սահած է սկրթելով։ Աջ անութէն մնած գնդակը կռնակի կողմէն ելած է, իսկ կուրծքը մնաւածը ներսը մնացած է։ Ցակոբ հրաշէնը քաշած և պարպած ատեն գնդակներուն մէկը վրիպած է փորին հանդիպելով։ Երկրորդին՝ ձեռքով դէմ դրած է Մարիամ, որուն «Ցակոբ կը մեռցնե՞ս կոր ինձի» գոչելը լսած են, և անկէց ետք կուրծքին՝ որ մահացու հարուածը եղած է։ Մարիամ այդ վիրաւոր վիճակին մէջ վար իջած է սանդուխներէն և երկրորդ յարկը դուակներուն պառակի սենեակին առջեւ փռուած ինկած է աղեկաւոր ճիչ մը արձակելով։ Տղաքը, այս սոսկալի վիճակէն չմրթած, սկսած են հոս հոն վազել պոռալ և աղերսել։ Ցակոբ այս սարսռելի սենեակէն ետք հրաշէնը իրեն դարձուցած է, և երկու անգամ պարպած է կուրծքին։ Ոստիկանութիւնը անոր դիակը դատ. վերնայարկէն կռնակի վրայ պառկած արեան լիճի մը մէջ և հրաշէնն ալ ձեռքը և մատը դեռ բըլթակին վրայ։ Գնդակը ուղղակի սիրտն բանած ըլլալով մահը վարկեանական եղած էր։ Ժանգոտած ռէվոլվէր մը ալ գտնուեցաւ անկիւնէ մը։ Ցակոբ Սահակեան կեսարացի էր, 40 տարու և պատրաստ հանդերձեղէնի խանութ ունէր Մեծ-չուկայի մէջ։ Մարիամ 32 տարու գեղադէմ կին մը էր, նոյնպէս կեսարացի էր։ Ունէին չորս զաւակ, ամէնքն ալ աղջիկ, 13, 8, 7 և 5 տարու։ Այս ահռելի տուամին ամէնէն տխուր դրուագներէն մէկն ալ սա է որ հէգ Մարիամ 8 ամսուն յղի էր։ Ցակոբ անմիջապէս Պալըգլը փոխադրուեցաւ առանց եկեղեցական արարողութեան, իսկ Մարիամի մարմինը եկեղեցի տարուեցաւ։ Ցուղարկաւորութեան նախագահեց Տ. Եղբաս վրդ. և ներկայ էին Մայր Եկեղեցւոյ բոլոր քահանաները։ Այս տուամը, որ ցաւալի կնասպանութեան մը և անձնասպանութեան մը զոհերէն զատ, չորս անչափահասներու ալ դժբաղդ ճակատագիր մը վճռեց, բառին բուն նշանակութեամբ խորհրդաւոր է և մութ վարագոյր մը կը ծածկէ իր պատճառները։ Ամէն ենթադրութիւն կ'ըլլայ, սակայն ամէնքն ալ կարգաւ կը հերքուին։ Ամէնէն աւելի կը չեշտուի կնոջ անտանելի ընթացքը։ Իգեամ սա տղերը կը գրէ.— Ցակոբ ասկէց 15 տարի առաջ ամուսնացած էր Մարիամի հետ։ Կինը խիստ թիթիզ էր և քանի մը ամիս ետք սկսաւ էքիպը ամէն գործերուն խառնուիլ։ անկարեւոր բաներու համար մեծ կռուներ հանել։ Ասոնց կռիւներէն դրացիները կը դժգոհին եղեր։ Ցակոբ քաղցր ազդարարած էր կնոջը որ լաւ վարմունք ունենայ և անուշութեամբ ապրի. բայց իզուր, որով Ցակոբ ստիպուած կը համբերէր և ժամանակ կ'անցընէր։ Ցակոբ անցածները մտաբանի մը իր ցաւը կուլայ ըսելով. «Եթէ զաւակներս չըլլան տուն չպիտի երթամ. ալ հոգիս զզուեցայ, ազատելուն ճարը չկայ»։ Ցակոբ նոյն առտուն անկողինէն ելլելուն կինը դարձեալ կռիւի բռնուեցաւ և նոյնիսկ արգիլեց էրիկը որ տունէն մեկնիլ կ'ուզէր։ Ակէց զատ դուրսի գործերը լաւ չէին երթար, 200 ոսկիի չափ պարք ունէր, մանաւանդ ընտանիքին բազմանդամ ըլլալէն քիչ մը կը նեղուէր։ Մեծ աղջիկը 14 տարուն կը մանէր եւ ամուսնացնելու համար անոր դրամօժիտին վրայ կը մտածէր։ Այս օրերս իր մտահոգութիւնները աւելցած էին և կինը փոխանակ զան մխիթարելու աւելի կը նեղէր։ Ցակոբ անձնասպանութեան որոշած էր և երբ ինքիրենը կը մտածէր տան վերնայարկը, չատախսս կինը նորէն բերանը բացաւ, ասոր վրայ ա՛լ Ցակոբ չդիմանալով հրաշէնը քաշեց անոր դէմ և յետոյ իրեն դարձուց»։ Այս յայտարարութիւնները սակայն ճշմարտութիւնը չեն։ Դրացիները ամբողջ կը վկայեն թէ Մարիամ հեզ, հլու եւ պարկեշտ կին մը էր, օր մը իր ձայնը չէին լսած և միշտ զաւակներուն հոգովը զբաղած էր։ Ընդհակառակը Ցակոբ չատ բարկացոտ էր։ Ն յն առտուայ և կին սուրճ կը խմեն և կ'ըսեն թէ պզտիկ բանակռիւ մը ունեցած են յետոյ։ Սակայն այս չափը անզօր է ասանկ ոճիր մը գործելու։ Գալով նիթական պարագային, Ցակոբ աղէկ կը գործէր, խանութը լեցուն էր և թէև 100 ոսկիի չափ պարք մը ունի եղեր, բայց ասիկայ ծանր բան մը չէր, քանի որ երկու տուն ալ ունէր։ Ցակոբ ժամանակ մը ի վեր տխուր էր և մտահոգ. կ'ըսուի թէ յիմարութեան վարկեանի մը մէջ գործած է, բայց կանխամտածութիւն ալ կ'երեւի գործին մէջ, որովհետեւ նոյն առտուն երբ խանութին աչկերտը տուն կուգայ եւ կ'ըսէ թէ մէկտեղ երթանք խանութ, Ցակոբ երկու բանկոն տալով անոր կ'ըսէ թէ «դուն գնա, ես ալ կուգամ»։ Կնոջ անհամաձայնութեան մասին ալ ոչ է կասկած չկայ, այնքան ազնիւ և պարկեշտ էր դժբաղդ Մարիամ։ Միայն ուրիշ զրոյց մը կայ որ ամէնէն աւելի հաւանականութեան գոյն կուտայ անթափանցելի ոճրին շարժառիթին։ Կ'ըսեն թէ Ցակոբ ուրիշ կին մը կը սիրէր և անով չատ զբաղած էր։ Մարիամ կասկածելով, նախանձելով, միշտ կը տրտնջար Ցակոբի, որ կ'երեւի թէ անտանելի կը գտնէր այդ զգացումները։ Կրնայ ըլլալ որ նոյն առտու դժբաղդ կինը առանց նախատեսելու իր տխուր վախճանը դարձեալ խօսքի մէջ լուս յանդիմանութիւն մը ուղղած է ամուսնին այդ մոլորանքին դէմ, և ան կասկած, յիմարացած, գործած է առուելի կնասպանութիւնը, և յետոյ նոյն տաքնապին մէջ ինքզինքը կորսնցուցած հրաշէնը իր սիրտն է դարձուցած։ Ամէն պարագայի մէջ ենթադրութիւններ են ատոնք և կրկնակ տուամին բուն շարժառիթը ծածկուած կը մնայ մթութեան մէջ։

ՏԱՐԻՔՈՑ ՎԱՐԺՈՒՀԻ ՄԸ Կ'ՈՒԶՈՒԻ

Պատուաւոր տան մը մէջ պաշտօնավարելու համար գիւերօթիկ վարժուհի մը կ'ուզուի, որ գիտնայ մայրենի լեզուէն զատ ֆրանսերէն սովորեցնել երկու փոքրիկ աղջոց։

ԱՒԱԳ ՈՒՍՈՒՑՉՈՒՀԻ ՄԸ

Տրամադիր է պաշտօն ստանձնել Պոլսոյ կամ գաւառներու ազգ. վարժարանաց մէջ, դիմել Խմբագրատուն։
1—2

ԳԻՇԵՐՈՒԱՆ ՀԵՌԱԳԻՐ

ՀՌՈՄ, 10 Սեպտեմբեր. — Քալապրիայի երկրաշարժէն 3000է աւելի մարդիկ մեռան։ Վիրաւորներուն թիւը անհամար է։ 50,000 հոգի անպատսպար մնացած են։

— Իտալիոյ թագաւորը 100,000 լիւռա ղրկեց Սիկիլիոյ և Քալապրիայի երկրաշարժեալներուն համար։

ՄԱՏՐԻՏ. — Կառավարական շրջանակներու մէջ կ'ենթադրեն որ Մարոքի միջազգային ժողովին նախապատրաստութիւնները աւարտած են։

ԲԱՐԻԶ. — Ուաշինկթընէն կը հեռագրեն թէ նախագահ Ռուզվէլթ մերժած է առեւտրական դաշնագիր մը կնքելու համար Գերմանիոյ ըրած առաջարկը։

— Մ. Նահանգաց Բենսիլվանիոյ գաւառին Իւնիոն-Սթաուն քաղաքին մէջ արկածով վառօդարան մը պայթեցաւ։ 15 հոգի մեռան։

«ՄԱՆԶՈՒՄԷԻ» ԹՕՐԹՕՆ — 57 —
ԳՐԷՑ ՍԱՐԻԼԸՆՍԸՆ
ԹԱՐԳՄԱՆԵՑ ՍԻՄՈՆ ԶԼՈՄԼԷՐՋԱՆ

ՈՒՂԵՒՈՐՈՒԹԻՒՆ

Դէպի Գանձի Կղզին

Լ.Ա.

ԳԱՆՁԻՆ ՀԵՏԱՊՆԴՈՒՄԸ

Քարտէսին վրայ սպէս գրուած էր։

« — Լօնկ-Վիւի մնարին վրայ, մեծ ծառը, հիւսիսային արեւելեան կողմը, Աքլէդի կղզին, արեւելեան հարաւային կողմը։ Տասն ոտք»։

Ուրեմն մեծ ծառ մը գլխաւոր կայանն էր։ Արդ, մեր առջեւը, ծովածոցը սահմանափակուած էր 2—300 ոտք բարձրութեամբ սարահարթով մը, որ հիւսիսային կողմին կը միացնէր Լօնկ Վիւի հարաւային մնարը, և հարաւէն կը բարձրանար ու Մաս մը Միզէնի առւէի բարձրաւանդը կը կազմէր։ Այս սարահարթին վրայ կը գտնուէին շոճիներ, ամէն մեծութեամբ։ Հեռուէ հեռու, տարբեր տեսակէ ծառ մը կար որ միւսներէն 30—40 ոտք աւելի կը բարձրանար, բայց այս հսկայ ծառերէն օրն էր նաւապետ Ֆլինդի «մեծ ծառ» կոչածը։ Ասիկա այնպիսի խնդիր մըն էր որ միայն տեղւոյն վրայ կարելի էր լուծել, կողմնացոյցի միջոցաւ։ Բայց ասիկա արդեւք մը չէր ըլլար որ իւրաքանչիւր ոք մեծ ծառ մը չնախընտրէր, երբ տակաւին կէս ճամբան իսկ չէինք եկած։ Միայն Ճոն Սիլվըր ուսերը կը թօթուէր և կ'ըսէր ասոնց որ գէթ սպասեն մինչեւ որ տեղւոյն վրայ հասնին։

Սիլվերի հրամանով դանդաղօրէն կը թիավարէինք որպէս զի հոն ժամանելէ առաջ չարաչար չյոգնինք։ Ասոր համար բաւական ժամանակ քշեց մինչեւ որ ցամաք ելանք և ձախ կողմ դառնալով սկսանք զառիվերը ելնել և դէպ ի սարահարթը յառաջանալ։

Ամէնէն առաջ, ցեխոտ և թուփերով ու փուչերով ծածկուած գետին մը չատ յոգնեցուց մեր ընթացքը, բայց քիչ քիչ զառիթափը աւելի ցից ու քարուտ եղաւ, և մացառները անօգտագործելի։ Շատ չքաշած, հասանք այն տեղը որ պարզապէս կղզին ամէնէն հանգոյլի տեղն էր։ Անուշահոտ ցախեր և ծաղկաղարդ թուփեր յաջորդած էին ծովեզերքի ճախճախուտ վայրերուն։

Կասիայի ծառը իր բուրմունքը կը խառնէր շոճիներու անուշահոտութեան հետ։ Օդը զով ու թեթեւ էր, հանդարտ արեւին ճառագայթներուն որոնք առատօրէն կ'ողողէին մեր վրայ։ Բոլոր խումբը ազդուեցաւ և ցրուեցաւ, դէպ ի ոլորոցական աղոց պէս պտտելով ու ցատկռտելով։ Կեդրոնին մօտ, միւսներէն բաւական հեռու, Սիլվերը կը յառաջանար ինծի հետ, աղմկալի շնչառութեամբ։ Երբեմն կը սրիպուէի ձեռքս անոր տալ որպէս զի չիյնայ։

Իբր կէս մղոն ճամբայ առած էինք այս կերպով և սարահարթին կը մօտենայինք, երբ ձախ կողմի վրայ ամէնէն աւելի առաջ գացող մարդը սկսաւ զարհուրանքի ձայներ հանել։ Այս ձայները այնքան արագութեամբ յաջորդեցին իրարու որ ամէն մարդ սկսաւ դէպ ի այն կողմ վազել։

— Սակայն չի կրնար դանձը գտած ըլլալ արդէն, ըսաւ ծերունի Մօրկան մեր քովէն վազելով անցած ատեն։

Ատուգիւ հոն ժամանելով տեսանք որ խնդիրը բոլորովին տարբեր բանի մը վրայ է։ Բաւական մեծ եղեւնի մը ստորոտը պառկած էր մարդկային կմախք մը, հագիւ քանի մը ցնցոտիներ հագած, բայց ամէն կողմէ մագլցիկ տունկով մը շղթայուած։ Քանի մը վայրկեան չափ սառ կտրեցանք այս տեսարանին առջեւ։

— Նաւաղ մըն է, ըսաւ Ճօրճ Մէրրի, որ առաջին անգամ կմախքին վրայ ծառած էր զգեստին մնացորդները քննելու համար։ Գէթ, ահաւասիկ նաւազի յատուկ ընտիր կերպաս մը։

— Հարկաւ, պատասխանեց Սիլվեր, նաւազ ըլլալուն չատ հաւանականութիւն կայ։ Անշուշտ չէիք սպասեր որ եպիսկոպոս մը գտնուէր հոս։ Բայց ի՞նչ տարօրինակ վիճակ ունին ոսկորները։ Բնական չեն երեւար։

Դիրքը արդարեւ չատ տարօրինակ էր։ Մեռեալը չիփ չիտակ երկնցած էր, բայց ի այն մասերէն զոր երկնքի թըռչունները կամ մագլցիկ տունկին յամր աշխատութիւնը կրնային խանդարած ըլլալ։ Բայց ոտքերը մնացած և վեր վերցուած էին իբր թէ որոշեալ ուղղութիւն մը ցոյց տալու համար, մինչ դեռ ձեռքերը դրուած էին գլխին վերեւ, ճիշտ այն մարդուն պէս որ կը պատրաստուի ջուրին մէջ մխրճուիլ։ Ամբողջութիւնը ճիշտ այն նետաձեւ բաներուն կը նմանէր զոր քարտէզներու վրայ կը գծեն ուղղութիւն ցոյց տալու համար։ Սիլվեր ալ այս տպաւորութիւնը ունեցաւ ինծի հետ, վասն զի ըսաւ,

— Կարծեմ թէ գուշակեցի ասոր նշանակութիւնը։ Ահաւասիկ կողմնացոյցը։ Ահաւասիկ Սքելէդ կղզին գագաթը որ կտրած ակռայի մը պէս դուրս ցցուած է։ Այս ոսկորներուն և գագաթին գծին մէջի կէտը ցոյց տուէք ինծի։

Հրամանը գործադրուեցաւ։ Կմախքին ոտքերն ու ձեռքերը կղզին գագաթին հետ միւնոյն գծին վրայ կը գտնուէին,

— Վատահ էի, պոռաց խոնարհաբար։ Ահաւասիկ նշան մը, ոսկիները գտնելու համար։ Ֆլինդի գործիքս եղաւ։ Առանձին էր հոս վեց մարդոցը հետ, զորս մէկիկ մէկիկ սպանած է։ Ցեղոյ առած է ասիկա, հոս բերած դրած է, կողմնացոյցը ձեռքը։ Մարդը բարձրահասակ կ'երեւայ, մաղերը դեղին։ Ալարտինն է անշուշտ։ Կը յիշե՞ս Ալարտինը, Մօրկան։

— Հարկա՛ւ, պատասխանեց Մօրկան։ 18 չիլին կը պարտէր ինծի և նոյն իսկ դանակս փոխ առած էր ցամաք ելած տեղը։

— Դանակի վրայ խօսելով, բաւուրիշ մը, ի՞նչպէս կ'ըլլայ որ իրը հոս չէ։ Ֆլինդ այնպիսի մէկը չէր որ նաւազի մը վրան խուզարկէր և ազատներն ալ տարած չեն անշուշտ։

— Ճիշտ է, պոռաց Սիլվերը։

— Բան մը չեմ գտներ, աւելցուց Ճօրճ Մէրրի, որ դիակը կը շօշափէր։ Բէնա մը իսկ չկայ, ծխախոտի տուփ մը իսկ չկայ։ Ասիկա բնական չերեւար ինծի։

— Ինծի ալ այնպէս, յայտարարեց Սիլվերը մտախոհ։ Ընկերնե՛ր, գիտէ՞ք որ եթէ Ֆլինդ տակաւին ողջ ըլար, մեզի ալ այս վիճակին պիտի հասցնէր։ Մենք ալ անոնց պէս վեց հոգի ենք և ահաւասիկ թէ ի՞նչ մնացած է։

— Ֆլինդ ո՞ղջ։ Ապառով եղիք որ ողջ չէ, ըսաւ Մօրկան։ Ես անոր մեռնելը տեսայ իմ աչքերուս։ Գլուխ դիս անոր քովը տարաւ։ Անկողնին վրայ էր, խոշոր սու մը ունենալով աչքերուն վրայ։

— Անշուշտ մեռած ու թաղուած է, պոռաց այն մարդը որուն գլուխը վիրաւորուած էր։ Բայց եթէ երրորդ կայ մէկը որ իր մեղքերը քաւելու պէտք ունի, Ֆլինդն է այն։

(Շարունակելի)

ԳՐԱՏՈՒՆ
ՑՈՎՀԱՆՆԷՍ ԷՍԿԻԷԱՆ

ԿԸ ՎԱՃԱՌՈՒԻ Մէարիթէն ու Պատ. Ռ սումն. Մորդրէն արտօնուած դպրոցական, կրօնական, բարոյական, բանասիրական, առողջապահական, գիտական ու վիպական գանազան գրքեր։

Ծեռակի հանմամբ % 15էն մինչ 30 զեղչ կը տրուի։

ԿԸ ՊԱՏՐԱՍՏՈՒԻ այցեւոմսեր — 100ը 10 ղրշ.—, հայտնեցուցակներ, հարսանեաց հրաւիրագիրներ, նամակագրելիներ, դպրոցական բառնիչներ, վկայականներ, վիճակացոյցներ, և այլն և այլն։

ԿԸ ԶՐԿՈՒԻ Պատ. Ուսումն. Խորհուրդէն վկայեալ ու յորմարգոյն դպրոցական պաշտօնեաներ՝ առանց սակայն մասնաւոր նկատումներով, ինչ որ կը հաստատէ Մէարիթէն արտօնուած Դրատանս ծանուցագրին 10որդ էջը։

Եթէ կ'ուզէք գոհ մնալ, անկախած դիմեցէք այն գրատան՝ որ պաշտօնապէս արտօնուած է Մէարիթէն. ու մի՛ խաբուիք ընչաքաղց գրավաճառներէ՝ որոնց գործունէութիւնը քանի մը փայլուն խոսքերէ անդին չանցնիր, և ինչպէս ամէն անգամ չատ մը տեղերէ գրուած է՝ այսօր ալ Պիլէ. ճիկէն Տէր Մասուէլ Ագէքսանդրեան կը գրէ մեզ ըսելով. «Ցաւով կը յայտնեմ թէ, դիմած եմ գրատունի մը ու չարաչար խաբուած» եւ այլն։ Այս պարագային ալ մեզի ուրիշ բան մը չմնար ընելու, բայց միայն ըսել.

ԿԸ ՄԱՔՐՈՒԻ նաև պապիսի գրավաճառներուն հոս մեր նոր յանձնարարներուն ունեցած առկախ հաշիւները։

ՊԱՀԱՆՋԵՑԷՔ. Գրատանս ընդարձակ ծանուցագիրը։ Նոր դպրոցի 70 պատկերներով զարդարուած Այբբենարանը ու Պատ. ընծեւլարան Մայրենի լեզուի Ա. տարի անուն գրքերէն. որոնցմէ ձրի պիտի դրկուի մեզ մէկ մէկ օրինակ, ինչպէս նաև թուղթեր պահարաններ մեզի հետ գիւրութեամբ կարենալ թղթակցելու համար։

Գրատանս հասցէն է
درسعادت سركجى خوراسانجى خانده
كتبخانهٔ جديد
Գրավաճառ ՅՈՎՀԱՆՆԷՍ ԷՍԿԻԵԱՆ
Խորասանեան Խան Սիրքէճի
4—20 Կ. ՊՕԼԻՍ

ՌՕՊԵՐԴ ԳՕԼԷՃ

Վարժարանիս յառաջիկայ տարեշրջանը կ'սկսի սեպտ. 1/13ին։ Կարգադրութիւններ եղած են վաճառականական ուսումը բաղձացուած կատարելութեամբ աւանդելու համար։ Վարժարանիս մասնաւոր բժիշկը ուսանողներու առողջութեան, մարմնամարզներուն և խաղերուն, ինչպէս նաեւ վարժարանին ընդհանուր առողջապահական վիճակին վրայ կը հսկէ։ Մարմնամարզի նոր և գեղեցիկ մասնաւոր շէնք մը կառուցուած է նորոգապէս, իր մէջ ունենալով մարմնամարզի ամէն տեսակ գործիքներ, վերջին դրութեանց համաձայն։ Երկու տարիէ ի վեր բացուած է նաեւ փոքր տղոց յատուկ նոր շէնք մը, ուր կ'ընդունուին մինչեւ տասը տարեկան աշակերտներ։

9—25

ԱՅՕԱՆՆԵՐ

ունիք փնտռած, հարցած, ցանուց և լինելիս հիւանդութիւն։ Կտարեալ դարմանումի, և բնականին անթերի գործադրութիւնը արհեստական ակռանկոս գեղեցիկ, և յիրվին գոհ մնալու համար, դիմել ԱՏԱՄՆԱԲՈՅԾ

ԱՐԱՄ ԳԱՐԱԳԱՇԻ

Կ. Պոլիս, Գալաթէ Գարա, Գիւն-Գիրէ-Էֆ չարշին դիմաց, ժամը 4էն 11½, և առանձնատան կանուխ, Սկիւտար Իսմայիլ, իր բնակարանը։

Կիրակի օրերը ժամադրութեամբ

50—50

ՕՆՆԻԿ ՀԱՃԻՍԱՐԻՄ
ՇԱՔԱՐԵՂԷՆԻ ՄԵԾ ՎԱՃԱՌԱՏՈՒՆ

Բերա, Բաճկալթի, Պօյիւքտերէ Ճասսէսի թիւ 38 եւ Ազանամի, թիւ 124

Այս վաճառատունը մէջ կը ծախուին Եւրոպական և Օսմանեան ամէն տեսակ ընտիր չաքարեղէններ, բասասներ, լոքումներ, միքօրներ, իքիրներ, հարսնիքի, նշանտուքի և կնունքի յատուկ զարդարուն չաքարեղէններ, ամէն տեսակ անուշեղէններ, եւն. եւն.։

Կ'ստանձնէ հարսնիքներու ստասարկութիւնը, գոհացուցիչ և դիւրամատչելի պայմաններով։ Կը գտնուի նաեւ ԸՆՏԻՐ ՊԱՂՊԱՂԱԿ, մանաւանդ Բանկալթիի խանութին մէջ, ուր կրնան յանախել Բանկալթիի ընտանիքները և խիստ գոհ պիտի մնան։

Այս վաճառատունը ինու առնուելիւն չունի ուրիշ ո՛և է նմանօրինակ հաստատութեան հետ։ 50—26

ԶԱՆԳԱՇԵՒ
ԱՊԱՀՈՎԱԳՐԱԿԱՆ ԸՆԿԵՐՈՒԹԻՒՆ
Սգեալեան

Դրամագլ. աւելի քան 13,000,000
Տարեկան գանձում տոկոսէ և ապահովագիրէ 4,162,578
Անգլ. ապահովագրական բնկերութիւն հոդեռի դէմ եւ կեանքի վրայ
Ոչ այժմ ձուլուած է ՈՑՅԸԼ ապահովագրական ընկերութեան հետ

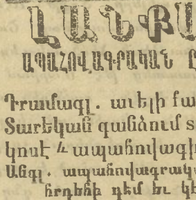

Հրդեհի դէմ ապահովագրութիւն ամէն տեսակ տեսականութիւններու վրայ, — քարէնէն և փայտէնէն կազմուածներ, առեւտրական թատրներ, ապրանքներ, եւն. եւն.։

Լանքաշիր միշտ նշանաւոր եղած է ամէն կողմանէ արագ և արդար կերպով կարգադրելուն համար։

Իր դրամագլխին՝ 13,062,125 անգլ. ոսկիի բարձր թիւը բացարձակ ապահովութիւն մը կ'ներշնչուի ապահովագրեալներուն։

ՏՆՕՐԷՆՈՒԹԻՒՆԵՐ
ԼԻՎԷՐՊՈՒԼ, թիւ 1՝ ՆՕԹԹ ՃՕՆ ՍՏՐԻԹ
ԼՈՆՏՈՆ, 28՝ ԼՕՍԹԱՐՏ ՍԹՐԻԹ

ԸՆԴՀ. ԳՈՐԾԱԿԱԼ Կ. ՊՈԼՍՈՅ
ՊՕՆՏՈՍ ՍԷԼԼԷՐ ԵՒ ԸՆԿ.
Նո. 4 և 5 Գրիւրք Թիւնէլ խան
Դեր.-Գործակալ Եղիշէ Սիրեկեան
ՄԱԳՍՈՒՏ Ց. ՍԱՆՍԱԼՃԵԱՆ
Ուրիշ դեր գործակալութիւններ ունի Թուրքիոյ գլխաւոր քաղաքներուն մէջ։

50—24

ՕՐԻՈՐԴԱՑ
ԳԻՆԵՐՕԹԻԿ ԵՒ ՅԵՐԿԿԵԱՅ ՎԱՐԺԱՐԱՆ

Մաղկոց, Նախակրթարան, բարձրագոյն, երիտասարդական վարժարան։

Ընդ հակողութեամբ Գերց Անարատ Յղութեան Բերա Զէյնէպ փողոց։

Խնամեալ դասախօսութիւն. — Լեզուներ — Գիտութիւններ — ձեռ, կար, ասեղնագործութիւն, նկարագիտութիւն, դաշնակ։

Տիրող լեզուն է ֆրանսերէն

Դիւրամատչելի պայմաններ

Դիմել Վարժարանիս Տնտուութեան ամէն օր և Գիր. Աչէք. Վ. Սիրունեանի, Բերա, Մաշրզ աղաճ, ի Կաթողիկոսարան։ Տնօրէնութիւն

ԵԹԷ ՉԵՐ ՄԱԶԵՐԸ ԹԱՓԻԼ ՍԿՍԻՆ, ԱՆ ՀԻՆԱՊԷՍ ԱՌԱՆՑ վարանելու գործածեցէք ԲԷԹՐՕԼ ՀԱՆԸ (PÉTROLE HAHN),

Լիմնէն Ֆ. Վիպերի կողմէ պատրաստուած (de F. VIBERT Lyon). և ամէնէն նշանաւոր բժիշկներու կողմէ գնահատուած ու յանձնարարուած միակ փորձուած, վերածնիչ կազդուրիչը։

Կը ծախուի ամէն մեծ դեղարաններու մէջ ինչպէս նաեւ Քօ Օրէրթիվի վաճառատունը, և Գալիս, Սուլթան Համամ. Մէզիքի օրդւոց և ընկ. դեղագործէից մթերանոցս։

Ներկայացուցիչ Է. Տէրտէս 26, Ա. Նանիտաի Խան, Մէյսանէրք փողոց։

26—3

ԱԶԳՈՒ ՄԻՋԱՏԱՍՊԱՆ ՓՈՇԻ ՓՏՈՒՈՂՆԵՐՈՒՆ ԿԱՐԵՒՈՐ ԱԶԴ ՄԸ

Կ'ուզէ՞ք հանգիստ ու մթոքկ-մթոքկ քնանալ ու ազատիլ սա անհեւս մթջասեռներուն ուտած չարչարանքներեն, ԴԻՄԵՑԷՔ ՈՒՂՂԱԿԻ

ԽԱՉԻԿ ՖԷՍՃԵԱՆԻ
ԴԵՂԱՐԱՆԸ

Մահմուտ Փաշա Գաճի, «պօղաչանի»ին դէմ, թիւ 261

ուր հոն պիտի գտնէք թարմ և առաջին անտաղէն խիստ ազդու Տալմացիայի միակ միջատասպան փոշի, որ վայրէնագոյնս կ'սպանէ ու կ'ոչնչացնէ, մլուկը, լուն (փէրէ), ոջիլը, ճանճը, մժեղը (սիվրիսիկը), Ուսինը (կիւվէ), քրբրլը, ցորենի-ուսինը և ուրիշ խիլ մը վնասակար մրջիւններ ու (կիւվէ), ոյն փոշիները մեծ ու պզտիկ մասնաւոր տուփերու մէջ դրուած ճճիներ. այդ փոշիները մեծ ու պզտիկ մասնաւոր տուփերու մէջ դրուած պարարտա կը ծախուին։ Ուսան ամէն անանք որոնք պէտք ունին ազդու մրջնասպան փոշիի և կ'ուզեն գիշերները անուշիկանուշիկ քնանալ և առաղջապ